

[55 Uradni list RS, št. 55/1992](#)
[z dne 20. 11. 1992](#)

 [Natisni](#)

2514. Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, Stran 3117.

Na podlagi prvega odstavka 107. člena Ustave Republike Slovenije izdaja Predsedstvo Republike Slovenije

UKAZ

o razglasitvi Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij

Razglša se Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki ga je sprejela Skupščina Republike Slovenije na sejah Družbenopolitičnega zbora, Zbora občin in Zbora združenega dela dne 11. novembra 1992.

Št. 0100-109/92

Ljubljana, dne 11. novembra 1992.

Predsednik
Milan Kučan l. r.

ZAKON
O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon ureja lastninsko preoblikovanje podjetij z družbenim kapitalom v podjetja z znanimi lastniki.

2. člen

Ta zakon se ne uporablja za:

- podjetja oziroma druge pravne osebe, ki opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena oziroma gospodarske javne službe, urejene z zakonom,
- banke in zavarovalnice,
- podjetja, katerih dejavnost je prirejanje iger na srečo,
- podjetja, ki se preoblikujejo po zakonu o zadrugah (Uradni list RS, št. 13/92),

- podjetja, ki se preoblikujejo po zakonu, ki ureja gozdove,
- podjetja v stečajnem postopku od pravnomočnosti sklepa o začetku stečajnega postopka dalje.

Če tako določi posebni zakon, se ta zakon uporablja tudi za preoblikovanje podjetij in organizacij iz prejšnjega odstavka tega člena.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se ta zakon uporablja za lastninsko preoblikovanje podjetij oziroma drugih pravnih oseb, ki opravljajo časopisno, radijsko in televizijsko, časopisno-agencijsko in filmsko-informativno dejavnost, razen dejavnosti, ki so z zakonom opredeljene kot javne službe.

Izključitve in omejitve glede možnosti pridobivanja lastninske pravice, določene v veljavnih zakonih se upoštevajo pri oblikah lastninskega preoblikovanja po tem zakonu, razen če ta zakon ne določa drugače.

Podjetja z družbenim kapitalom

3. člen

Podjetja z družbenim kapitalom (v nadaljnjem besedilu: podjetja) so po tem zakonu podjetja v družbeni lastnini, podjetja v mešani lastnini in sestavljene oblike podjetij, če imajo med viri sredstev v bilanci stanja družbeni kapital.

Podjetja z družbenim kapitalom so po tem zakonu tudi organizacije združenega dela in delovne skupnosti, ki opravljajo gospodarsko dejavnost in se še niso organizirale kot podjetja.

Družbeni kapital je po tem zakonu razlika med vrednostjo sredstev podjetja (celotne aktive) ter vrednostjo obveznosti podjetja, vključno z obveznostmi do pravnih in fizičnih oseb na podlagi trajnih vlog teh oseb v podjetje ter obveznostmi do upravičencev iz 9. člena tega zakona. Družbeni kapital so tudi trajne vloge, navadne in prednostne delnice ali deleži, ki ne pripadajo nobeni pravni ali fizični osebi.

4. člen

Družbeni kapital, ki je osnova za preoblikovanje podjetij po tem zakonu, se ugotovi z otvoritveno bilanco po metodologiji, ki jo predpiše na predlog Agencije Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo (v nadaljnjem besedilu: Agencija) Vlada Republike Slovenije.

Z metodologijo iz prejšnjega odstavka se zagotovi realno vrednotenje posameznih bistvenih postavk iz bilance stanja: zemljišča, gradbeni objekti, oprema, nematerialne naložbe, zaloge, terjatve in obveznosti ter izključitev različnih fiktivnih postavk iz bilance stanja.

Podjetje lahko pripravi otvoritveno bilanco tudi na podlagi cenitve po metodi neto vrednosti sredstev s strani pooblaščenih ocenjevalcev.

5. člen

Pred ugotovitvijo družbenega kapitala podjetje izloči iz sredstev podjetja kmetijska zemljišča in gozdove, ki postanejo z dnem" uveljavitve tega zakona last Republike Slovenije oziroma občin in se v skladu s posebnim zakonom prenesejo v upravljanje Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije oziroma občin ter vrednost nepremičnin podjetij, ki opravljajo turistično dejavnost, katerih nepremičnine se nahajajo na območju Triglavskega narodnega parka in se lastninijo v skladu s posebnim zakonom.

Podjetje lahko nadaljuje z uporabo in upravljanjem kmetijskih zemljišč in gozdov, če jih obdeluje oziroma izkorišča samo in za njih skrbi kot dober gospodar, do izdaje pravnomočne odločbe o denacionalizaciji oziroma do podelitve koncesije ali sklenitve zakupne pogodbe v skladu z zakonom.

Zakupno razmerje se vzpostavi ali koncesijo podeli najmanj za čas, ki ustreza amortizacijski dobi vlaganj v zemljišča oziroma trajne nasade. Ob plačilu zakupnine ali odškodnine za podeljeno koncesijo se upošteva kupnina za odplačno pridobljena zemljišča tako, da se do poravnave te kupnine zakupnina ali odškodnina pobota.

Uporaba zakonskih določb

6. člen

Določbe tega zakona, ki se nanašajo na delnice v delniških družbah, se smiselno uporabljajo tudi za deleže v družbah z omejeno odgovornostjo, kadar se podjetje preoblikuje v tako družbo.

7. člen

Ta zakon se uporablja za vsa podjetja, ki so registrirana na območju Republike Slovenije.

8. člen

Vsako lastninsko preoblikovanje podjetja po tem zakonu se vpiše v sodni register. Listina, ki je podlaga za vpis lastninskega preoblikovanja podjetja v sodni register, mora imeti sestavine akta o ustanovitvi družbe, v katero se podjetje preoblikuje.

II. ZAVAROVANJE PRAVIC BIVŠIH LASTNIKOV IN NJIHOVIH DEDIČEV

9. člen

S tem zakonom se ureja zavarovanje zahtevkov za vračanje premoženja v procesih lastninskega preoblikovanja podjetij, ki jih v skladu s predpisi o denacionalizaciji, predpisi o zadrugah in drugimi predpisi, ki urejajo vračanje premoženja (v nadaljnjem besedilu: predpisi o vračanju premoženja) uveljavljajo upravičenci po teh predpisih (v nadaljnjem besedilu: upravičenci) do podjetij, ki se preoblikujejo po tem zakonu oziroma njihovih sredstev.

Določbe tega zakona ne posegajo v druge pravice upravičencev do vrnitve premoženja v skladu s predpisi o vračanju premoženja.

10. člen

Predlog za izdajo začasne odredbe o zavarovanju zahtevka v procesih lastninskega preoblikovanja podjetij vložijo upravičenec pri organu, ki je po predpisih o vračanju premoženja pristojen za odločanje na prvi stopnji (v nadaljnjem besedilu: pristojni organ).

11. člen

Predlog za izdajo začasne odredbe vložijo upravičenec pri pristojnem organu najpozneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona. Pristojni organ mora o vložitvi predloga nemudoma obvestiti podjetje in Agencijo. Pristojni organ mora začasno odredbo nemudoma izdati in jo vročiti upravičencu, Agenciji in podjetju, najkasneje pa v dveh mesecih od vložitve predloga.

Pritožba zoper začasno odredbo ne zadrži izvršitve zavarovanja po 13. in 14. členu tega zakona.

12. člen

Z začasno odredbo lahko pristojni organ odredi, če je dejanska in pravna podlaga predloga po vsebini in obsegu verjetno izkazana, da se podjetju, ali lastniku podjetja prepove razpolaganje s stvarmi, ki so predmet zavarovanja ter prepove delno ali popolno lastninsko preoblikovanje podjetja.

13. člen

Na podlagi začasne odredbe mora podjetje stvari, ki so predmet začasne odredbe, popisati in izločiti iz lastninskega preoblikovanja ter jih uporabljati kot dober gospodar.

Če je zahtevk za denacionalizacijo z odločbo o denacionalizaciji v celoti ali delno zavržen, organ, pristojen za odločanje, z isto odločbo odloči, da stvari v zavrženem delu zahtevka postanejo last Sklada Republike Slovenije za razvoj (v nadaljnjem besedilu: Sklad).

Sklad je dolžan v treh mesecih od pravnomočnosti odločbe predlagati sodišču, da stvari iz prejšnjega odstavka proda na javni dražbi po predpisih o izvršilnem postopku. Podjetje, iz katerega so bile stvari izločene, ima pod enakimi pogoji prednostno pravico nakupa. Če znaša kupnina v tolarški protivrednosti več kot 1.000.000 ECU, je Sklad dolžan kupnino prenesti na sklade po 22. členu tega zakona.

14. člen

Kadar se začasna odredba glasi na zavarovanje lastninskega deleža na družbenem kapitalu podjetja, podjetje ob lastninskem preoblikovanju izda in prenese na Sklad navadne delnice iz drugega odstavka 22. člena tega zakona v višini, ki je določena z začasno odredbo, v sorazmerju z vrednostjo podjetja po otvoritveni bilanci.

Po pravnomočni odločbi o denacionalizaciji Sklad delnice v višini ugodenega zahtevka prenese na upravičenca. Če je zahtevak s pravnomočno odločbo o denacionalizaciji v celoti ali delno zavrnjen, mora Sklad delnice v višini zavrnjenega dela prenesti na sklade, na način in v razmerjih iz 22. člena tega zakona, če njihova vrednost presega polovico vrednosti delnic podjetja po otvoritveni bilanci.

Če se v postopku denacionalizacije po izdaji začasne odredbe upravičenec odpove vračilu v delnicah ali deležu na družbenem kapitalu podjetja po 40. členu zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I), pristojni organ z odločbo o denacionalizaciji tudi odloči, da mora Sklad povrniti Slovenskemu odškodninskemu skladu (v nadaljnjem besedilu: Odškodninski sklad) vrednost kupnine oziroma delnic, ki ustreza vrednosti obveznic Odškodninskega sklada, ki jih je Odškodninski sklad na podlagi odločbe o denacionalizaciji izdal upravičencu.

15. člen

Do pravnomočnosti odločitve o predlogu iz 10. člena tega zakona se podjetje ne more lastninsko preoblikovati po tem zakonu na stvareh ali lastninskem deležu, na katerega se nanaša predlog za izdajo začasne odredbe, razen če se z upravičencem pisno sporazume o izločitvi sredstev oziroma o prenosu delnic na Sklad po prvem odstavku 13. in 14. člena tega zakona.

Če upravičenec v roku iz 11. člena tega zakona ni vložil predloga za izdajo začasne odredbe po 10. členu tega zakona, se lahko podjetje lastninsko preoblikuje v skladu z zakonom. V tem primeru pripada upravičencu le odškodnina v obliki obveznic Odškodninskega sklada ali delnic v lasti Republike Slovenije.

16. člen

Kadar pristojni organ odloča o višini lastninskega deleža upravičenca na družbenem kapitalu podjetja, ugotovi vrednost tega kapitala na podlagi vrednosti po 4. členu tega zakona.

Če vrednost družbenega kapitala iz 4. člena tega zakona ni ugotovljena, lahko pristojni organ ugotovi vrednost družbenega kapitala s pomočjo posameznikov ali organizacij iz prvega odstavka 38. člena tega zakona, po metodologiji oziroma na način, določen v tretjem odstavku 4. člena tega zakona.

Pristojni organ ugotovi vrednost družbenega kapitala na način, določen v prejšnjem odstavku tudi če utemeljeno dvomi, da vrednost ugotovljena na način iz prvega in drugega odstavka 4. člena tega zakona ne ustreza realni vrednosti družbenega kapitala podjetja.

Stroški ugotavljanja vrednosti iz drugega in tretjega odstavka tega člena bremenijo podjetje, ki se lastninsko preoblikuje.

Načela za ugotavljanje vrednosti družbenega kapitala oziroma sredstev podjetja se smiselno uporabljajo tudi pri odločanju o izdaji predloga za izdajo začasne odredbe iz 10. oziroma 11. člena tega zakona.

III. LASTNINSKO PREOBLIKOVANJE PODJETJA

17. člen

Lastninsko preoblikovanje podjetja po tem zakonu (v nadaljnjem besedilu: preoblikovanje podjetja) pomeni spremembo podjetja z družbenim kapitalom v podjetje z znanimi lastniki na celotnem trajnem kapitalu preoblikovanega podjetja.

Podjetje izda delnice na podlagi vrednosti iz otvoritvene bilance.

Stroške postopkov preoblikovanja nosi podjetje, če ni s pogodbo o prodaji podjetja določeno drugače.

18. člen

Načini preoblikovanja podjetij po tem zakonu so:

- prenos navadnih delnic na sklade iz 22. člena tega zakona,
- interna razdelitev delnic,
- notranji odkup delnic,
- prodaja delnic podjetja,
- prodaja vseh sredstev podjetja,
- preoblikovanje podjetja z večanjem lastniškega kapitala,
- prenos delnic na Sklad.

19. člen

Podjetje izbere način ali kombinacijo načinov preoblikovanja v skladu s tem zakonom.

Podjetje izvede preoblikovanje po programu preoblikovanja, ki ga sprejme organ upravljanja podjetja in ga predloži v odobritev Agenciji. Agencija lahko v roku 30 dni po prejemu program pisno zavrne, če ugotovi, da program ni ustrezen ali izbrani način ali kombinacija načinov ni v skladu s tem zakonom. Šteje se, da je Agencija program odobrila, če ga ne zavrne v roku 30 dni po prejemu.

Kadar se organ upravljanja podjetja iz prejšnjega odstavka odloči za popolno prodajo podjetja ali za preoblikovanje s prodajo vseh sredstev podjetja, sodelujejo pri sprejemu programa preoblikovanja podjetja delavci podjetja na način, ki je predviden v 35. členu zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90 in 5/91) za sprejem programa razreševanja presežnih delavcev.

Program preoblikovanja vsebuje predvsem: opis načinov preoblikovanja oziroma njihovo kombinacijo, predhodno finančno in organizacijsko prestrukturiranje podjetja, predviden način prodaje podjetja (javno zbiranje ponudb za nakup delnic ali sredstev, javno vpisovanje delnic, javna dražba delnic ali sredstev, neposredna prodaja in drugo) in merila za izbor ponudnikov.

Natančnejše predpise za pripravo programa preoblikovanja in za izvedbo posameznih načinov preoblikovanja po tem zakonu izda na predlog Agencije Vlada Republike Slovenije v roku 60 dni od uveljavitve tega zakona.

S programom preoblikovanja mora organ upravljanja podjetja pisno seznaniti zaposlene delavce, upnike, do katerih ima dolgoročne obveznosti ter upravičence, ki so zavarovali svoje zahteve v skladu s tem zakonom.

Z vsebino odobrenega programa preoblikovanja mora podjetje seznaniti javnost z objavo v Uradnem listu Republike Slovenije najkasneje v roku 30 dni po odobritvi.

20. člen

Podjetje izvede preoblikovanje v skladu s sprejetim programom preoblikovanja in vloži prijavo za vpis v sodni register najkasneje v roku 12 mesecev.

Preoblikovanje je izvedeno z dnem vpisa v sodni register.

Pred vpisom v sodni register mora podjetje pridobiti soglasje Agencije. Zahtevi za soglasje mora podjetje predložiti dokumentacijo, ki jo po predhodnem soglasju Vlade Republike Slovenije predpiše Agencija v roku 60 dni od uveljavitve tega zakona.

Agencija izda pisno soglasje k preoblikovanju ali zavrne njegovo izdajo v roku 30 dni od prejema popolne vloge.

Če vrednost delnic podjetja, ki se prodaja tujemu kupcu oziroma domači pravni osebi z večinskim tujim kapitalom, presega tolarsko protivrednost 10,000.000 ECU, prodajo na predlog Agencije odobri Vlada Republike Slovenije na podlagi strategije Republike Slovenije do tujih vlaganj.

Če podjetje ne izvede preoblikovanja v roku iz prvega odstavka tega člena, pristojnosti glede izbire in izvedbe postopka preoblikovanja po tem zakonu preidejo na Agencijo.

21. člen

Podjetja iz 3. člena tega zakona in podjetja, ki so v večinski lasti teh podjetij, lahko sodelujejo v procesih preoblikovanja drugih podjetij po tem zakonu le po predhodnem soglasju Agencije.

Prenos navadnih delnic na sklade

22. člen

Podjetje izda za družbeni kapital navadne delnice in z njimi prenese:

- 10% družbenega kapitala na Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: Pokojninski sklad),
- 10% družbenega kapitala na Odškodninski sklad,
- 20% družbenega kapitala na Sklad z namenom nadaljnje razdelitve pooblaščenim investicijskim družbam.

Navadne delnice po tem členu:

- dajejo pravico do upravljanja, tako da vsaka delnica nosi en glas,
- dajejo sorazmerno pravico do dividende,
- se glasijo rta ime,
- so prenosljive,
- imajo nominalno vrednost, ki je mnogokratnik števila 10,
- dajejo ob stečaju ali likvidaciji podjetja pravico do poplačila sorazmernega dela iz stečajne oziroma likvidacijske mase.

V primeru, da se podjetje v roku, določenem v tem zakonu, proda v celoti po 26. ali 27. členu tega zakona, Sklad prenese 10% kupnine Pokojninskemu skladu in 10% kupnine Odškodninskemu skladu, 20% kupnine pa pooblaščenim investicijskim družbam.

V primeru delne prodaje podjetja ali kombinacije načinov preoblikovanja morata podjetje oziroma Sklad prenesti navadne delnice oziroma kupnino na sklade v razmerjih iz prvega odstavka tega člena.

Navadnih delnic iz drugega odstavka tega člena v roku treh let po uveljavitvi tega zakona ni mogoče prenesti oziroma prodati tuji pravni ali fizični osebi ter domači pravni osebi, ki je v večinski lasti tujih oseb, razen s soglasjem Agencije na podlagi strategije Republike Slovenije do tujih vlaganj.

Interna razdelitev delnic

23. člen

Podjetje zaposlenim, bivšim zaposlenim in upokojenim delavcem podjetja lahko razdeli navadne delnice za največ 20% vrednosti družbenega kapitala po otvoritveni bilanci.

Delnice iz prvega odstavka tega člena se glasijo na ime in so neprenosljive dve leti od njihove izdaje, razen z dedovanjem.

Preostanek delnic do 20% vrednosti družbenega kapitala iz prvega odstavka tega člena, ki niso bile razdeljene, lahko podjetje na podlagi internega razpisa zamenja za certifikate ožjih družinskih članov zaposlenih, ali pa prenese pooblaščenim investicijskim družbam.

Pravico do delnic po prvem odstavku tega člena imajo tudi zaposleni v družbah, ki so na podlagi navadnih delnic v večinski lasti podjetja, ki razdeli delnice po tem členu.

Podjetje razdeli delnice zaposlenim v zameno za lastniške certifikate iz 31. člena tega zakona.

Če zaposleni predložijo podjetju lastniške certifikate v vrednosti, ki presega 20% vrednosti družbenega kapitala po otvoritveni bilanci, se presežni certifikati lahko uporabijo tudi za notranji odkup delnic.

Notranji odkup delnic

24. člen

Pravico do nakupa delnic po drugem odstavku 25. člena tega zakona imajo vsi zaposleni, bivši zaposleni in upokojeni delavci podjetja.

Pravico do nakupa delnic po drugem odstavku 25. člena tega zakona imajo tudi zaposleni in upokojeni delavci v družbah s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so na podlagi navadnih delnic v večinski, lasti podjetja, ki se preoblikuje z notranjim odkupom delnic podjetja.

Odkup delnic v korist upravičencem iz tega člena izvede podjetje.

25. člen

Pri notranjem odkupu delnic podjetje najprej prenese delnice na sklade iz 22. člena in opravi interno, razdelitev delnic po 23. členu tega zakona.

Podjetje za družbeni kapital, ki ga predvidi v programu notranjega odkupa prenese na Sklad navadne delnice. Podjetje mora takoj odkupiti od Sklada 20% po tem odstavku prenesenih delnic. Vrednost delnic v programu notranjega odkupa se določi na podlagi vrednosti iz otvoritvene bilance ali na podlagi cenitve po metodi neto vrednosti sredstev, pri čemer se pri odkupu upošteva 25% popust. Otvoritvena bilanca in cenitev po metodi neto vrednosti sredstev se valorizira z indeksom drobnoprodajnih cen do dneva vplačila delnic. Pri odkupu mora sodelovati več kot tretjina zaposlenih v podjetju.

V naslednjih štirih letih mora podjetje od Sklada odkupiti vsako leto najmanj eno četrtno delnic iz prejšnjega odstavka tega člena po njihovi nominalni vrednosti, revalorizirani z indeksom drobnoprodajnih cen do dneva vplačila kupnine Skladu. Delnice odkupi podjetje v korist zaposlenih delavcev iz dela dobička, ki pripada zaposlenim, iz plač in drugih sredstev zaposlenih

delavcev, ki jih ti vložijo v podjetje. Za vrednost dobička, ki pripada Skladu nad 2% vrednosti dividende, Sklad zniža ceno delnic, ki jih podjetje po programu odkupi to leto.

Za neodkupljene delnice iz prejšnjega odstavka tega člena Sklad ne uveljavlja glasovalne pravice, razen pri odločitvah o razdelitvi, pripojitvi, spojitvi in prenehanju podjetja, pri povečanju in zmanjševanju kapitala ter. pri prodaji, vlaganju ali zakupu znatnega dela sredstev.

Vplačilo v podjetje za nakup delnic pred preoblikovanjem se od dneva vplačila do dneva nakupa revalorizira s stopnjo rasti cen na drobno ter obrestuje po 8% letni obrestni meri.

Če podjetje v tekočem letu ne odkupi delnic v skladu s programom notranjega odkupa, lahko Sklad uveljavi polne glasovalne pravice in z delnicami prosto razpolaga.

Vplačila delnic po drugem odstavku tega člena so:

- denarna vplačila,
- obračunani, toda neizplačani del osebnih dohodkov po poravnavi davkov in prispevkov iz osebnih dohodkov, če se zaposleni s tem strinja,
- vplačila v podjetje za nakup delnic pred preoblikovanjem,
- zamenjava obveznic ali drugih vrednostnih papirjev za delnice, če se organ upravljanja podjetja s tem strinja in če se tako odloči imetnik vrednostnega papirja,
- zamenjava presežnih lastninskih certifikatov, v skladu s 23. členom tega zakona.

Upravičenci vplačujejo delnice v podjetju.

Podjetje kupnino v gotovini nakaže Skladu pred vpisom preoblikovanja v sodni register. Potrdilo o vplačilu Skladu je pogoj za vpis preoblikovanja v sodni register.

Podjetje za nakup navadnih delnic zaposlenim ne sme dajati kreditov ali kakršnihkoli jamstev.

Prodaja delnic podjetja

26. člen

Kadar se prodaja podjetja opravi kot celotna ali delna prodaja delnic podjetja domačim ali tujim osebam, se prodaja opravi na podlagi javnega razpisa z zbiranjem ponudb, z javno prodajo delnic ali na javni dražbi, na podlagi vrednosti iz otvoritvene bilance ali ocenjene vrednosti podjetja revalorizirane z indeksom drobnoprodajnih cen do dneva razpisa, prodaje ali dražbe. Pod enakimi pogoji imajo predkupno pravico državljani Republike Slovenije.

Pogodbo o prodaji sklence Sklad potem, ko podjetje nanj prenese navadne delnice iz 22. člena tega zakona. Kupnina pripada Skladu.

Prodaja vseh sredstev podjetja

27. člen

Kadar se prodaja opravi kot prodaja vseh sredstev, pogodbo sklene Sklad, na katerega podjetje pred tem prenese celotni družbeni kapital podjetja. Kupnina pripada Skladu. Podjetje preneha z dnem, določenim s prodajno pogodbo in se izbriše iz sodnega registra. Vse obveznosti podjetja prevzame Sklad.

Z dnem prenehanja podjetja nastopijo za delavce podjetja enake pravne posledice kot ob začetku stečajnega postopka. S prodajno pogodbo se lahko določijo pravice delavcev, da se zaposlijo pri kupcu ali drugje, ter druge pravice.

Sklad pošlje pogodbo o prodaji sredstev sodišču, ki izbriše podjetje iz sodnega registra in objavi izbris v Uradnem listu Republike Slovenije na stroške Sklada.

Kadar se prodaja podjetja opravi kot prodaja vseh sredstev, podjetju ni potrebno pripraviti otvoritvene bilance po 4. členu tega zakona.

Sredstva kupnine po tem členu se uporabijo namensko za ukrepe aktivne politike zaposlovanja.

Preoblikovanje podjetja z večanjem lastniškega kapitala

28. člen

Podjetje se lahko preoblikuje z večanjem lastniškega kapitala na podlagi otvoritvene bilance oziroma po ocenjeni vrednosti podjetja, če se pri tem poveča lastniški kapital za več kot 30% obstoječega lastniškega kapitala podjetja po otvoritveni bilanci oziroma po ocenjeni vrednosti podjetja.

Načini vplačil delnic pri tem načinu preoblikovanja so:

- denarna vplačila,
- obračunani, toda neizplačani del osebnih dohodkov po poravnavi davkov in prispevkov iz osebnih dohodkov, če se zaposleni s tem strinja,
- vplačila v podjetje za nakup delnic pred preoblikovanjem,
- zamenjava obveznic ali drugih vrednostnih papirjev za delnice, če se organ upravljanja podjetja s tem strinja in če tako odloči imetnik vrednostnega papirja,
- zamenjava obveznosti podjetja za delnice, če se s tem strinjata organ upravljanja in upnik,
- z vplačili v obliki stvari in pravic po ocenjeni vrednosti.

Kupci vplačujejo kupnino podjetju. Podjetje lahko kupnino uporabi le za investicije v osnovna sredstva ali za vračilo dolgoročnih obveznosti podjetja.

Vplačilo v podjetje za nakup delnic pred preoblikovanjem se od dneva vplačila do dneva nakupa revalorizira s stopnjo rasti cen na drobno ter obrestuje po 8% letni obrestni meri.

Podjetje za preoblikovanje po tem načinu ne sme dajati kreditov ali kakršnihkoli jamstev.

Prenos delnic na Sklad Republike Slovenije za razvoj

29. člen

Podjetje delnice, ki so preostale, potem ko je opravilo prenose, razdelitev delnic in prodaje po določenih 22., 23., 25. in 26. členu tega zakona, prenese na Sklad kot prednostne delnice ali kot navadne delnice po tem zakonu. O vrsti delnic, ki jih prenese na Sklad, odloča organ upravljanja podjetja.

30. člen

Prednostna delnica:

- se glasi na ime Sklada,
- je kumulativna,
- daje prednostno pravico do fiksne dividende v višini 2% letno pred izplačilom dividend na navadne delnice,
- je participativna (če dividenda navadne delnice presega fiksno dividendo, daje participativna prednostna delnica enako dividendo kot navadna delnica),
- ima nominalno vrednost, ki je mnogokratnik števila 10,
- daje glasovalno pravico sorazmerno deležu v kapitalu podjetja pri odločitvah o razdelitvi, pripojitvi, spojitvi in prenehanju podjetja, pri povečanju in zmanjševanju kapitala, in pri prodaji, vlaganju ali zakupu znatnega dela sredstev, ne daje pa pri teh vprašanjih pravice do predlaganja; pri drugih vprašanjih ne daje glasovalne pravice,
- daje ob stečaju ali likvidaciji pravico do sorazmernega poplačila pred poplačilom navadnim delničarjem.

Podjetje ima pri odkupu prednostnih ali navadnih delnic, prenesenih na Sklad po 29. členu tega zakona, predkupno pravico, ki jo lahko uveljavlja v roku 45 dni po prejemu obvestila o eventualni prodaji. Tako odkupljene delnice se v tem primeru umaknejo in razveljavijo.

IV. LASTNIŠKI CERTIFIKATI

31. člen

Za brezplačno razdelitev dela družbenega kapitala podjetij se državljanom Republike Slovenije, rojenim do dneva uveljavitve tega zakona izdajo lastniški certifikati.

Lastniški certifikat lahko imetnik uporabi:

- za pridobitev delnic ali deležev v podjetju, kjer je ali je bil zaposlen, v okviru interne razdelitve delnic (23. člen zakona),
- za pridobitev delnic pooblaščenih investicijskih družb (36. člen zakona),
- za nakup delnic podjetij, ki se preoblikujejo z javno prodajo delnic,
- za nakup delnic ali drugega premoženja Republike Slovenije ter podjetij v njeni lasti, ki se ponudijo javnosti v odkup za lastniške certifikate.

Lastniške certifikate izda Republika Slovenija v skupni vrednosti do 40% vrednosti celotnega družbenega kapitala podjetij v Republiki Sloveniji, ki se lastninsko preoblikujejo. Lastniški certifikat se izda v naslednji nominalni vrednosti:

- v višini 200.000 tolarjev tistim, ki še niso bili zaposleni,
- v višini 250.000 tolarjev tistim, ki imajo ob uveljavitvi zakona do 10 let delovne dobe,
- v višini 300.000 tolarjev tistim, ki imajo ob uveljavitvi zakona od 10 do 20 let delovne dobe,
- v višini 350.000 tolarjev tistim, ki imajo ob uveljavitvi zakona od 20 do 30 let delovne dobe,
- v višini 400.000 tolarjev tistim, ki imajo ob uveljavitvi zakona več kot 30 let delovne dobe.

Podrobnejša navodila glede izdaje, razdelitve lastniških certifikatov državljanom in njihove uporabe predpiše Vlada Republike Slovenije.

V. SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ

32. člen

Sklad Republike Slovenije za razvoj v skladu s tem zakonom upravlja in razpolaga z delnicami in drugimi vrednostnimi papirji, ki jih pridobi v postopkih preoblikovanja.

Pristojnosti, pravice, obveznosti in odgovornosti Sklada se uredijo s posebnim zakonom.

33. člen

Likvidna oziroma denarna sredstva in prihodke iz upravljanja z vrednostnimi papirji, ki jih Sklad pridobi v postopkih preoblikovanja po tem zakonu, se uporabijo v skladu s posebnim zakonom za sanacijo podjetij in gospodarstva ter bank, za spodbujanje in kreditiranje izvoza, za tehnološke in razvojne projekte in ekološke investicije, za razvoj malega gospodarstva, za plačilo vojne odškodnine zlasti internirancem in pregnancem, za investicije v javni sektor gospodarstva ter za ustvarjanje gospodarske osnove za avtohtone narodne skupnosti.

V skladu s posebnimi zakoni se v okviru sredstev, določenih v prvem odstavku, ustanovijo:

1. Ekološko razvojni sklad,
2. Tehnološko razvojni sklad,
3. Sklad za poplačilo vojne odškodnine.

VI. POOBLAŠČENE INVESTICIJSKE DRUŽBE

34. člen

Pooblaščne investicijske družbe so delniške družbe, urejene s posebnim zakonom.

35. člen

Sklad delnice podjetij, pridobljene po 22. členu in tretjem odstavku 23. člena tega zakona, prenese pooblaščenim investicijskim družbam v skladu s tem zakonom in predpisi, ki urejajo te družbe, najkasneje v treh mesecih po ustanovitvi teh družb.

36. člen

Pooblaščne investicijske družbe na podlagi vrednosti prejetega premoženja izdajo delnice ter jih razdelijo državljanom v zameno za lastniške certifikate. Nerazdeljene delnice pooblaščenih investicijskih družb ostanejo v lasti Republike Slovenije.

Podrobnejša navodila za izvedbo brezplačne razdelitve delnic pooblaščenih investicijskih družb državljanom Republike Slovenije predpiše Agencija.

VII. AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA PRESTRUKTURIRANJE IN PRIVATIZACIJO

37. člen

Agencija Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo opravlja strokovne in tehnične posle v procesih lastninskega preoblikovanja podjetij ter izvaja javna pooblastila v skladu z zakonom.

Pristojnosti, pravice, obveznosti in odgovornosti Agencije ureja poseben zakon.

Odločbe, ki jih izda Agencija v postopkih preoblikovanja, so dokončne. Zoper njih je možen upravni spor.

38. člen

Vrednost podjetja ocenjujejo posamezniki ali organizacije, ki jim Agencija izda licenco (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen ocenjevalci).

Agencija predpisuje pogoje in postopek za pridobitev licence za ocenjevanje vrednosti podjetij.

Ocena vrednosti podjetij mora biti v skladu s standardi in načeli ocenjevanja vrednosti podjetij, ki jih predpiše Agencija.

VIII. SLOVENSKI ODŠKODNINSKI SKLAD

39. člen

Slovenski odškodninski sklad, ustanovljen s posebnim zakonom, pridobi 10% vrednosti posameznega podjetja v delnicah ali v kupnini v skladu z 22. členom tega zakona. Druge vire sredstev, organiziranost, pristojnosti, pravice in obveznosti Odškodninskega sklada se uredijo s posebnim zakonom.

IX. KAPITALSKI SKLAD POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

40. člen

Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ustanovljen s posebnim zakonom, pridobi 10% vrednosti posameznega podjetja v delnicah ali v kupnini v skladu z 22. členom tega zakona. Druge vire sredstev, organiziranost, pristojnosti, pravice in obveznosti Pokojninskega sklada ureja poseben zakon.

X. LIKVIDACIJA IN STEČAJ

41. člen

V primeru likvidacije ali stečaja podjetja pred njegovim lastninskim preoblikovanjem se po končanih postopkih preostanek premoženja v sorazmerju družbenega kapitala v trajnem kapitalu podjetja prenese na Sklad.

XI. PREOBLIKOVANJE PODJETIJ S TUJIM KAPITALOM

42. člen

Podjetja, ki poslujejo s tujim kapitalom kot podjetja v mešani lastnini, se preoblikujejo po sporazumu s tujcem, vendar najkasneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona. Če do sporazuma

v tem roku ne pride, pristojnosti glede izbire in izvedbe postopka preoblikovanja po tem zakonu preidejo na Agencijo.

XII. KAZENSKE DOLOČBE

43. člen

Z denarno, kaznijo najmanj 2,000.000 tolarjev se kaznuje za gospodarski prestopok podjetje:

- če v nasprotju s prvim odstavkom 13. člena tega zakona na podlagi začasne odredbe ne. popiše in ne izloči sredstva in nepremičnine,
- če v nasprotju s prvim odstavkom 14. člena tega zakona na podlagi začasne odredbe ne prenese na Sklad navadnih delnic,
- če v nasprotju z 22. členom tega zakona ne izda in ne prenese na Odškodninski sklad, na Pokojninski sklad in na Sklad z zakonom določenih odstotkov navadnih delnic,
- če v nasprotju z devetim odstavkom 25. člena tega zakona ne nakaže kupnine Skladu pred vpisom preoblikovanja v sodni register,
- če v nasprotju z 29. členom tega zakona ob preoblikovanju ne prenese na Sklad prednostnih oziroma navadnih delnic,
- če v nasprotju z drugim odstavkom 44. člena tega zakona brez soglasja Agencije kakorkoli razpolaga s sredstvi večje vrednosti, kadar to presega okvir rednega poslovanja podjetja,
- če v nasprotju s prvim odstavkom 45. člena tega zakona ne uskladi lastninskih razmerij s tem zakonom,
- če. v nasprotju s petim odstavkom 49. člena tega zakona ne izroči revizijskemu organu poročila s prikazom postopkov ter dokumentov o izvedenih postopkih lastninskega preoblikovanja.

Z denarno kaznijo najmanj 125.000 tolarjev se za gospodarski prestopok iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki stori dejanje po tem členu.

XIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

44. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona so prepovedane vse statusne spremembe, dokler se podjetje ne preoblikuje v skladu s tem zakonom.

Dokler se podjetje ne preoblikuje v skladu s tem zakonom, lahko samo s predhodnim soglasjem Agencije prodaja, vlaga ali kakorkoli razpolaga s sredstvi večje vrednosti, če to presega okvir rednega poslovanja podjetja.

Šteje se, da so sredstva večje vrednosti, če ena ali več manjših transakcij v obračunskem letu presega tolarsko protivrednost 100.000 ECU ali 10% knjižne vrednosti družbenega kapitala podjetja.

45. člen

Podjetja, ki so se preoblikovala v kapitalske družbe z izdajo internih delnic oziroma potrdil o deležih po zakonu o družbenem kapitalu (Uradni list SFRJ, št. 84/89 in 46/90), morajo v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona in pred pričetkom preoblikovanja po tem zakonu pripraviti program uskladitve lastninskih razmerij s tem zakonom glede popustov, načina izvedenih vplačil ter sorazmernih upravljalških pravic glede na ocenjeno vrednost družbenega kapitala.

Podjetje ne more pričeti postopka preoblikovanja po tem zakonu, če pred tem ne pridobi soglasje Agencije o uskladitvi lastninskih razmerij po prejšnjem odstavku tega člena. Agencija lahko pred izdajo soglasja zahteva pregled poslovanja podjetja in dosedanjih postopkov preoblikovanja.

Vsako razpolaganje z družbenim kapitalom podjetja iz prvega odstavka tega člena, od uveljavitve tega zakona dalje do uskladitve lastninskih razmerij po tem členu, je nično.

46. člen

Pri preoblikovanju podjetij, ki imajo lastniške deleže v drugih podjetjih oziroma delnice drugih podjetij s sedežem v Republiki Sloveniji, lahko Agencija zahteva, da podjetje v program lastninjenja vključi zaposlene v podjetjih, v katerih ima delnice ali lastniške deleže, oziroma da dajo k programu lastninjenja ta podjetja svoje soglasje.

Če je podjetje do uveljavitve tega zakona izdalo za družbeni kapital prednostne delnice, ki presegajo eno četrtno trajnih virov podjetja, lahko Agencija zahteva, da pri sprejemu programa lastninskega preoblikovanja iz 19. člena tega zakona sodelujejo tudi zaposleni delavci v teh podjetjih.

47. člen

Podjetja, v katero so druge pravne osebe po zakonu o združenem delu (Uradni list SFRJ, št. 53/76, 57/83, 85/87 in 40/89) združile, vložile ali prenesle sredstva z obveznostjo vračanja sredstev ali udeležbo na dobičku, morajo pred preoblikovanjem po tem zakonu ta razmerja urediti s pogodbo.

Pravne osebe, ki poslujejo z družbenim kapitalom in ki so jih ustanovili delovni ljudje in civilne pravne osebe po zakonu o ustanavljanju delovnih organizacij, ki jih ustanavljajo delovni ljudje in civilne pravne osebe (Uradni list SRS, št. 17/88), se preoblikujejo po tem zakonu v kapitalske družbe, tako da ustanovitelj take pravne osebe postane lastnik družbe, če iz akta o ustanovitvi take pravne osebe izhaja, da so bila vsa sredstva za njeno ustanovitev in delovanje lastna sredstva ustanovitelja. Za vpis preoblikovanja v sodni register predloži podjetje samo akt o preoblikovanju.

Podjetja, ki upravljajo s sredstvi, ki so jih na osnovi pogodb financirale fizične in pravne osebe se preoblikujejo po tem zakonu v kapitalske družbe. Posameznim soinvestitorjem se prizna solastništvo družbe v sorazmernem deležu njegovega vložka.

48. člen

Pred začetkom preoblikovanja se v podjetjih ali v od njih odvisnih ali povezanih podjetjih, ki so se v času od 1. 1. 1990 do uveljavitve tega zakona kakorkoli statusno preoblikovala, reorganizirala, brezplačno prenašala družbeni kapital ali ustanavljala in vlagala v nova podjetja ali so prenašala posamezne poslovne funkcije na druga podjetja, opravi finančni, računovodski in pravni pregled ter preverjanje zakonitosti in pravilnosti poslovanja (v nadaljnjem besedilu: postopek revizije), če obstaja utemeljen sum, da je pri tem prišlo do oškodovanja družbene lastnine.

Postopek revizije se opravi, če predlagatelji ocenijo, da obstaja utemeljen sum, da je prišlo do oškodovanja družbene lastnine, zlasti če je prišlo:

- do zmanjšanja premoženja podjetja;
- do nakupa podjetja ali dela podjetja ali preoblikovanja z večanjem lastniškega kapitala s strani zaposlenih ali dela zaposlenih v tem podjetju, njihovih družinskih članov ali tretjih oseb na podlagi kreditov brez revalorizacije ali z začetnim moratorijem na plačevanje glavnice ali z garancijo, ali na osnovi depozita podjetja;
- do prenosa poslovnih funkcij in učinkov na eno ali več podjetij, ki so pod lastniško kontrolo ali v delni ali popolni lasti zaposlenih, njihovih družinskih članov ali drugih pravnih ali fizičnih oseb (by pass podjetja);
- do ustanovitve podjetja v zasebni ali mešani lastnini, če so bili ustanovitelji ali soustanovitelji delavec ali delavci podjetja ali njihovi družinski člani;
- do delne ali celotne prodaje podjetja;
- do sklenitve škodljivih pogodb ali drugih pravnih poslov ter dejanj, na podlagi katerih je prišlo do oškodovanja družbene lastnine;
- do izvedbe lastninske preobrazbe na osnovi izdaje prednostnih delnic za družbeni kapital;
- do statutarnih določb, ali določb v pogodbi o ustanovitvi ali drugih normativnih aktih na podlagi katerih so bile posameznim skupinam ali posameznikom zagotovljene neupravičene prednosti;
- do brezplačnih prenosov družbenega kapitala ali
- če je prišlo do vlaganja sredstev ali ustanavljanja novih podjetij v mešani lastnini v upravljalških in drugih razmerjih, ki ne ustrezajo sorazmernemu delu vloženega kapitala.

49. člen

Postopek revizije opravi v kontrolnem postopku Služba družbenega knjigovodstva v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: revizijski organ). Izvedbo postopkov revizije predpiše Vlada Republike Slovenije.

Postopek revizije lahko v roku dveh mesecev po uveljavitvi tega zakona zahtevajo organi za notranje zadeve, javni tožilec, javni pravobranilec, družbeni pravobranilec samoupravljanja, Agencija, Sklad, Odškodninski in Pokojninski sklad, upravičenci iz 9. člena tega zakona, skupščine družbenopolitičnih skupnosti ter skupščinski komisiji za preobrazbo družbene in združne lastnine in za celovito proučevanje okoliščin, posledic in pojavov oškodovanja družbenega premoženja, ki imata v teh primerih preiskovalna pooblastila. Po konstituiranju državnega zbora prevzame pooblastila teh komisij nova, za to določena komisija državnega zbora. Postopek po uradni dolžnosti lahko začne tudi revizijski organ iz prejšnjega odstavka.

Pobudo za postopek revizije lahko podajo pri organih iz prejšnjega odstavka upravičenci iz 9. člena tega zakona, sindikati ter vsakdo, ki meni, da je v procesih lastninskega preoblikovanja podjetij iz prejšnjega člena prišlo do oškodovanja družbene lastnine.

Revizijski organ mora začeti postopek revizije najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona. O začetku postopka revizije mora revizijski organ takoj obvestiti podjetje in Agencijo, ki do zaključka revizijskega postopka ne sme izdati soglasja h programu preoblikovanja po 19. členu tega zakona in ne soglasja k preoblikovanju po 20. členu tega zakona.

Podjetja iz prejšnjega člena, v katerih poteka postopek revizije, so dolžna revizijskemu organu na njegovo zahtevo takoj predložiti poročilo s prikazom postopkov ter dokumente o izvedenih postopkih lastninskega preoblikovanja.

50. člen

Revizijski organ o rezultatih izvedene revizije obvesti podjetje, Agencijo, družbenega pravobranilca samoupravljanja, pristojnega javnega tožilca oziroma pristojni organ za notranje zadeve ter organe iz drugega odstavka prejšnjega člena, ki so vložili zahtevo za postopek revizije.

Če družbeni pravobranilec samoupravljanja v naslednjih 30 dneh po prejemu revizijskega poročila oceni, da je v dosedanjih postopkih lastninskega preoblikovanja, reorganizacije ali pri poslovanju podjetja prišlo do oškodovanja družbenega kapitala, mora začeti ustrezen postopek za razveljavitev ali ugotovitev ničnosti posameznih dejanj ali pogodb, sklenjenih v škodo družbenega kapitala. O svoji odločitvi mora takoj pisno obvestiti podjetje, Agencijo in registrsko sodišče, ki postopek izpodbijanja oziroma ugotavljanja ničnosti zaznamuje v sodni register.

Če družbeni pravobranilec samoupravljanja začne pred sodiščem postopek za ugotovitev ničnosti ali izpodbijanje posameznih dejanj ali pogodb, je vsako razpolaganje podjetja s sredstvi večje vrednosti in z družbenim kapitalom podjetja do pravnomočne odločbe sodišča nično. Do rešitve spora pred sodiščem ni mogoče začeti ali nadaljevati nobenega statusnega preoblikovanja, razen

če podjetje uskladi dosedanje postopke in pogodbe v skladu z zahtevami družbenega pravobranilca samoupravljanja in Agencije.

Če razmerij ni mogoče uskladiti ali če podjetje ne more začeti ali nadaljevati lastninskega preoblikovanja po prejšnjem odstavku do izteka rokov po 20. členu tega zakona, podjetje v celoti preide v last in upravljanje Sklada.

Če družbeni pravobranilec samoupravljanja na podlagi revizijskega poročila oceni, da v dosedanjih postopkih lastninskega preoblikovanja, reorganizacij ali pri poslovanju podjetja ni prišlo do oškodovanja družbenega kapitala ali če družbeni pravobranilec samoupravljanja v roku iz drugega odstavka tega člena ne začne ustreznega postopka, o tem nemudoma obvesti Agencijo in podjetje, ki lahko nadaljuje postopke lastninskega preoblikovanja.

V primerih iz prejšnjega odstavka začne rok po 20. členu tega zakona teči z dnem prejema obvestila, da podjetje lahko nadaljuje s postopkom, lastninskega preoblikovanja.

51. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o družbenem kapitalu (Uradni list SFRJ, št. 84/89 in 46/90) in 36. člen zakona o podjetjih (Uradni list SFRJ, št. 77/88, 40/89, 46/90 in 61/90), 145. b člen zakona o podjetjih pa se ne uporablja za družbena in mešana podjetja za razpolaganje z družbenim kapitalom.

V postopku preoblikovanja podjetij lahko podjetja s soglasjem Agencije v program preoblikovanja iz 19. člena tega zakona vključijo tudi neodplačne prenose sredstev in družbenega kapitala.

52. člen

Roki iz tega zakona začnejo teči po preteku šestih mesecev od dneva uveljavitve zakona, razen rokov po 11. členu, petem odstavku 19. člena, tretjem odstavku 20. člena, tretjem odstavku 45. člena in 49. členu tega zakona, ki začnejo teči z dnem uveljavitve tega zakona.

Ne glede na prejšnji odstavek tega člena začnejo v primerih, ko v šestih mesecih od dneva uveljavitve tega zakona ni sprejet Zakon o gospodarskih družbah in niso sprejeti vsi predpisi, ki jih sprejema Vlada Republike Slovenije po tem zakonu, roki teči z dnem, ko stopijo v veljavo predpisi iz 4., 19., 31. in 36. člena tega zakona.

53. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 300-01/90-6/47

Ljubljana, dne 11. novembra 1992.

Skupščina Republike Slovenije

Predsednik
dr. France Bučar l. r.

[7 Uradni list RS, št. 7/1993](#)
[z dne 4. 2. 1993](#)

 [Natisni](#)

290. Zakon o spremembah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, Stran 261.

Na podlagi prvega odstavka 107. in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

UKAZ

o razglasitvi zakona o spremembah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij

Razlašam zakon o spremembah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 27. januarja 1993.

Št. 0100-6/93

Ljubljana, dne 3. februarja 1993.

Predsednik

Milan Kučan l. r.

ZAKON

O SPREMEMBAH ZAKONA O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ

1. člen

V zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92) se v drugem odstavku 49. člena besedilo "dveh mesecev" nadomesti z besedilom "štirih mesecev", črta pa se besedilo "ter skupščinski komisiji za preobrazbo družbene in združne lastnine in za celovito preučevanje okoliščin, posledic in pojavov oškodovanja družbenega premoženja, ki imata v teh primerih preiskovalna pooblastila. Po konstituiranju Državnega zbora prevzame pooblastila teh komisij nova, za to določena komisija Državnega zbora."

V četrtem odstavku tega člena se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

"Revizijski organ mora s sklepom začeti postopek revizije najkasneje do 5. maja 1993."

2. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 300-01/90-6/48

Ljubljana, dne 27. januarja 1993.

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
mag. Herman Rigelnik l. r.

[Uradni list RS, št. 31/1993](#)
[z dne 11. 6. 1993](#)

 [Natisni](#)

1309. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, Stran 1699.

Na podlagi prvega odstavka 107. in drugega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

UKAZ

o razglasitvi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij

Razglašam Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 1. junija 1993 in o njem ponovno odločal na seji dne 10. junija 1993.

Št. 0100-77/93

Ljubljana, dne 10. junija 1993.

Predsednik
Republike Slovenije
Milan Kučan l. r.

ZAKON

o spremembah in dopolnitvah Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij

1. člen

V Zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS. št. 55/92 in 7/93) se v tretjem odstavku 2. člena za besedami: "informativno dejavnost" doda besedilo: "in založniško dejavnost", na koncu tretjega odstavka pa se doda naslednji stavek: "Ne glede na določilo tega odstavka se sredstva in premoženje, ki po otvoritveni bilanci pripadajo organizacijskima enotama Uredništvo Nepujzsage in Madžarski radijski program v okviru Podjetja za informiranje Murska Sobota, lastninijo tako, da se izločijo in preidejo v last Republike Slovenije za potrebe madžarske narodnostne skupnosti v Republiki Sloveniji.".

Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi: "Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena, se ta zakon uporablja za lastninsko preoblikovanje invalidskih podjetij."

Sedanji četrti odstavek postane peti odstavek.

2. člen

V 4. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

"Podjetje lahko pripravi otvoritveno bilanco tudi na podlagi cenitve pooblaščenih ocenjevalcev."

3. člen

V prvem odstavku 9. člena se za besedami "uveljavljajo upravičenci" dodajo besede "in njihovi pravni nasledniki".

4. člen

V 11. členu se v prvem odstavku besedilo: "v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona" nadomesti z besedilom: "do 7. 6. 1993.".

5. člen

V 12. členu se besedilo: "ter prepove delno ali popolno lastninsko preoblikovanje podjetij." nadomesti z naslednjim besedilom: "ali odredi prenos delnic na Sklad v višini in na način iz 14. člena tega zakona."

6. člen

V 13. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: "Sklad je dolžan v treh mesecih od pravnomočnosti odločbe omogočiti lastnikom podjetja, da stvari iz prejšnjega odstavka lastninijo na način in pod pogoji, pod katerimi je podjetje izvedlo lastninsko preoblikovanje podjetja. Če znaša kupnina v tolarški protivrednosti več kot 1,000.000 ECU, je Sklad dolžan ustrezni del kupnine prenesti na sklade po 22. členu tega zakona."

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane četrti odstavek, se besedilo prvega stavka spremeni tako, da se glasi:

"Če lastniki podjetja stvari ne lastninijo pod pogoji iz prejšnjega odstavka, mora Sklad v nadaljnjih treh mesecih predlagati sodišču, da stvari proda na javni dražbi, po predpisih o izvršilnem postopku."

7. člen

V 14. členu se drugi stavek drugega odstavka spremeni tako, da se glasi:

"Če je zahtevek s pravnomočno odločbo o denacionalizaciji v celoti ali delno zavržen, mora Sklad delnice v višini zavrženega dela, v skladu s tem zakonom, pod pogoji in na način, določenim z odobrenim programom lastninskega preoblikovanja podjetja, ponuditi lastnikom podjetja."

8. člen

V 17. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: "Podjetje proda delnice na podlagi vrednosti, določene pri vsakem načinu preoblikovanja posebej."

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

9. člen

V 19. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: "Kriterije za ocenjevanje ustreznosti programa preoblikovanja podjetij sprejme na predlog Agencije Vlada Republike Slovenije."

V tretjem odstavku, ki postane četrti odstavek, se za besedilom "s prodajo vseh sredstev podjetja" doda besedilo "ali kadar se odloči, da v programu ne predvidi notranjega odkupa in interne razdelitve delnic,".

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek, se besedilo v oklepaju nadomesti z naslednjim besedilom: "(zbiranje ponudb, javna prodaja delnic ali javna dražba)".

Dosedanji peti, šesti in sedmi odstavek postanejo šesti, sedmi in osmi odstavek.

10. člen

V 20. členu se v prvi vrstici petega odstavka besedilo: "Če vrednost delnic podjetja." nadomesti z besedilom: "Če ocenjena vrednost delnic ali sredstev podjetja,".

11. člen

V 23. členu se v tretjem odstavku v zadnji vrstici za besedo "prenese" doda naslednje besedilo: "na Sklad za namene odprodaje".

V četrtem odstavku se beseda: "zaposleni" nadomesti z besedilom: "zaposleni in bivši zaposleni ter upokojeni delavci" in črta beseda "večinski".«

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi: "Podjetje razdeli delnice zaposlenim in bivšim zaposlenim ter upokojenim delavcem po vrednosti iz otvoritvene bilance v zameno za lastniške certifikate iz 31. člena tega zakona oziroma za potrdila za neizplačani del neto osnovnih osebnih dohodkov, znižanih do ravni, ki jo v skladu s 33. členom Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo (Uradni list RS, št. 31/90 in 11/93) določajo kolektivne pogodbe dejavnosti do 1. 1. 1993 iz 25. a člena tega zakona."

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi: "Če zaposleni, bivši zaposleni in upokojeni delavci predložijo podjetju lastniške certifikate ali potrdila iz 25. a člena tega zakona v vrednosti, ki presega 20% vrednosti družbenega kapitala po otvoritveni bilanci, se presežni certifikati ali potrdila iz 25. a člena tega zakona lahko uporabijo tudi za notranji odkup delnic."

12. člen

V 24. členu se v drugem odstavku besedilo: "tudi zaposleni in upokojeni delavci" nadomesti z besedilom: "tudi zaposleni in bivši zaposleni ter upokojeni delavci" ter črta besedilo: "večinski".

13. člen

V 25. členu se v drugem odstavku besedilo: "na podlagi cenitve po metodi neto vrednosti sredstev" nadomesti z besedilom: "na podlagi ocene pooblaščenih ocenjevalcev", se črta besedilo: "in cenitev po metodi neto vrednosti sredstev", besedilo: "upošteva 25% popust" pa se nadomesti z naslednjim besedilom: "upošteva 50% popust".

V tretjem odstavku se besedilo: "po njihovi nominalni vrednosti" nadomesti z besedilom: "po vrednosti, določeni na podlagi vrednosti iz otvoritvene bilance"; drugi stavek pa se spremeni tako, da se glasi: "Delnice odkupi podjetje v korist upravičencev notranjega odkupa iz dela dobička, ki pripada udeležencem programa notranjega odkupa, iz plač in drugih njihovih sredstev. Dokler se program notranjega odkupa ne prekine, o razporeditvi dobička, ki pripada udeležencem tega programa za v skladu s tem programom že odkupljene delnice, odločajo udeleženci sami."

V četrtem odstavku se na koncu besedila doda nov stavek, ki se glasi: "Ostale pravice iz neodkupljenih delnic mirujejo."

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi: "Če podjetje v tekočem letu ne odkupi delnic v skladu s programom notranjega odkupa, lahko Sklad za neodkupljene delnice v tekočem letu uveljavi polne glasovalne pravice in z delnicami prosto razpolaga."

V sedmem odstavku se za zadnjo alineo doda nova alineja, ki se glasi:

"- potrdila za neizplačani del neto osnovnih osebnih dohodkov, znižanih do ravni, ki jo v skladu s 33. členom Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo določajo kolektivne pogodbe dejavnosti do 1. 1. 1993 iz 25. a člena."

Prvi stavek devetega odstavka se spremeni tako, da se glasi:

"Podjetje kupnino v gotovini, v primerih iz pete in šeste alineje sedmega odstavka tega člena pa prejete lastniške certifikate oziroma potrdila, prenese skladu še pred vpisom lastninskega preoblikovanja v sodni register."

14. člen

Za 25. členom se doda nov 25. a člen, ki se glasi: "25. a člen

Podjetje lahko opravi interno razdelitev delnic ter vplačila delnic za notranji odkup delnic tudi na podlagi potrdil, ki jih podjetje lahko izda zaposlenim delavcem na podlagi neizplačanega dela neto osnovnih osebnih dohodkov, znižanih do ravni, ki jo v skladu s 33. členom Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo določajo kolektivne pogodbe dejavnosti, za čas od sprejema kolektivne pogodbe do 1. 1. 1993.

Že izdane listine, s katerimi je bila delavcu priznana terjatev do podjetja v višini neizplačanega dela neto osebnega dohodka do višine osnovnih osebnih dohodkov, ki jo v skladu s 33. členom Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo določajo kolektivne pogodbe dejavnosti, se zamenjajo s potrdili iz prejšnjega odstavka.

Obveznosti za neizplačane osebne dohodke do višine neto osnovnih osebnih dohodkov, ki jo v skladu s 33. členom Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo določajo kolektivne pogodbe do 1. 1. 1993, se ne izkazujejo v otvoritveni bilanci podjetja.

Če podjetje ni obračunalo in plačalo prispevkov in davkov na neto osnovne osebne dohodke iz tega člena zakona, podjetje izda in prenese delnice v tej višini na Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Za vrednost izdanih in prenesenih delnic se zmanjša, vrednost družbenega kapitala, ki ga podjetje po programu lastninskega preoblikovanja nameni za interno razdelitev delnic ali notranji odkup."

15. člen

V 26. členu se v prvem stavku prvega odstavka za besedilom: "na javni dražbi" vejica nadomesti s piko, ostalo besedilo pa nadomesti z naslednjim stavkom: "Podjetje določi ceno delnic na podlagi ocenjene vrednosti podjetja, revalorizirane z indeksom drobnoprodajnih cen. do dneva razpisa, prodaje ali javne dražbe." Sedanji drugi stavek postane tretji stavek.

Dodata se nova drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

"Imetnik lahko uporabi lastniške certifikate za nakup delnic podjetij, ki se preoblikujejo ž javno prodajo delnic, vendar največ do 60% celotne vrednosti podjetja, preostali del kupnine pa podjetje v obliki gotovine ali navadnih delnic prenese na sklade iz 22. člena tega zakona.

Podjetje lahko pri pripravi otvoritvene bilance oblikuje rezerve. Način oblikovanja rezerv predpiše Vlada Republike Slovenije na predlog Agencije."

Dosedanji drugi odstavek postane četrti odstavek.

16. člen

V. 27. členu se peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

"Sredstva kupnine po tem členu, po pokritju vseh obveznosti podjetja, se uporabijo namensko za ukrepe aktivne politike zaposlovanja."

17. člen

V 28. členu se v prvem odstavku številka "30%" nadomesti s številko "10%" ter za besedilom: "obstoječega lastniškega kapitala podjetja" postavi pika in črta besedilo: "po otvoritveni bilanci oziroma po ocenjeni vrednosti podjetja.".

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

"Podjetje izda delnice za obstoječi kapital in nove delnice na podlagi otvoritvene bilance podjetja in najprej prenese delnice na sklade iz 22. člena. Podjetje določi ceno novim delnicam na podlagi ocenjene vrednosti podjetja ter jih proda z zbiranjem ponudb, z javno prodajo delnic ali z javno dražbo."

Dosedanji drugi, tretji, četrti in peti odstavek postanejo tretji, četrti, peti in šesti odstavek.

18. člen

V prvem odstavku 31. člena se besedilo: "državljanom Republike Slovenije, rojenim do dneva uveljavitve tega zakona" nadomesti z besedilom: "osebam, ki so bili državljani Republike Slovenije dne 5. 12. 1992".

Drugi stavek tretjega odstavka se nadomesti z naslednjim besedilom: "Če nominalna vrednost vseh izdanih certifikatov ne dosega 40% vrednosti celotnega družbenega kapitala v Republiki Sloveniji, ki se lastninsko preoblikuje, se do te vrednosti lahko izdajo novi lastniški certifikati. Lastniški certifikati se izdajo državljanom Republike Slovenije glede na njihovo starost na dan 5. 12. 1992 v naslednji nominalni vrednosti:

- v višini 100.000 tolarjev osebam v starosti do dopolnjenega 18. leta.
- v višini 200.000 tolarjev osebam v starosti od dopolnjenega 18. leta do dopolnjenega 23. leta,
- v višini 250.000 tolarjev osebam v starosti od dopolnjenega 23. leta do dopolnjenega 28. leta,
- v višini 300.000 tolarjev osebam v starosti od dopolnjenega 28. leta do dopolnjenega 38. leta,
- v višini 350.000 tolarjev osebam v starosti od dopolnjenega 38. leta do dopolnjenega 48. leta,
- v višini 400.000 tolarjev osebam v starosti od dopolnjenega 48. leta dalje.

Lastniški certifikati so imenski in neprenosljivi, lahko pa se dedujejo."

Dodajo se novi četrti, peti in šesti odstavek, ki se glasijo:

"Organom, ki bodo izdajali lastniške certifikate, so za potrebe izvajanja zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, dostopni podatki v vseh obstoječih zbirkah podatkov v Republiki Sloveniji o imenih in priimkih upravičencev, njihovem stalnem ali začasnem bivališču, državljanstvu in enotni matični številki občana.

Lastniški certifikati se lahko izdajo v vrednosti do višine, določene v pravnomočni odločbi, tudi upravičencu do odškodnine po predpisih o denacionalizaciji ali njegovemu pravnemu nasledniku, če ta to zahteva in če s tem soglaša Slovenski odškodninski sklad. Ti lastniški certifikati ne dajo pravice do popusta pri notranjem odkupu delnic.

Poleg lastniških certifikatov iz tretjega odstavka tega člena izda Republika Slovenija zaposlenim v javnih zavodih, državnih organih in drugih organih in organizacijah, ki se pretežno financirajo iz proračunskih sredstev, lastniške certifikate za razliko med izplačanimi plačami in neizplačanimi plačami v skladu s kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti za čas od 1. 1. 1992 do 31. 10. 1992. Te certifikate lahko imetnik uporabi za namene iz četrte alineje drugega odstavka tega člena."

Sedanji četrti odstavek postane sedmi odstavek.

19. člen

V prvem odstavku 33. člena se besedilo "ter bank" črta, za besedilom "ekološke investicije," se doda besedilo "za ohranitev poseljenosti slovenskega podeželja," in se za besedo "pregnancem," doda besedilo "ter civilnim invalidom vojne, za politične preganjance,".

V drugem odstavku se za 3. točko doda nova točka, ki se glasi:

"4. Sklad za ohranitev poseljenosti slovenskega podeželja."

20. člen

35. člen se spremeni tako, da se glasi:

"Sklad delnice podjetij, pridobljene po 22. členu in tretjem odstavku 23. člena tega zakona, proda pooblaščenim investicijskim družbam za denarna sredstva ali v zameno za lastniške certifikate, ki jih te zbirajo od državljanov Republike Slovenije. Postopek prodaje mora biti javen in konkurenčen.

Podrobnejše predpise o načinu prodaje določi Vlada Republike Slovenije na predlog Sklada."

21. člen

36. člen se spremeni tako, da se glasi: "Pooblaščene investicijske družbe lahko v postopkih javnega zbiranja lastniških certifikatov pod pogoji in na način, ki ga predpiše Vlada Republike Slovenije, zbirajo od državljanov Republike Slovenije lastniške certifikate z namenom, da po 35. členu tega zakona kupijo delnice, izdane v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij. Pooblaščene investicijske družbe državljanom Republike Slovenije v zameno za lastniške certifikate izdajo delnice pooblaščenih investicijskih družb v nominalni vrednosti, ki ustreza vrednosti lastniškega certifikata."

22. člen

V 37. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

"V postopkih preoblikovanja izdaja Agencija odločbe po pravilih splošnega upravnega postopka. Zoper odločbe Agencije je mogoča pritožba na ministrstvo, pristojno za ekonomske odnose in razvoj. Odločba ministrstva je dokončna in je zoper njo možen upravni spor."

23. člen

V 44. členu se v prvem odstavku za besedilom: "statusne spremembe" doda naslednje besedilo: "ki predstavljajo kakršnokoli spremembo v strukturi osnovnega kapitala podjetja,".

24. člen

V 48. členu se v drugem odstavku doda nova zadnja alineja, ki se glasi:

"- če je prišlo do oškodovanja družbenega premoženja za več kot eno tretjino vrednosti pogodbenega predmeta v primerih, ko je podjetje sklenilo pravni posel z lastnimi ali drugimi podjetji, v zasebni ali mešani lastnini, doma ali v tujini."

25. člen

Za 48. členom se dodajo novi 48. a, 48. b in 48. c členi, ki se glasijo:

"48. a člen

Domneva se, tudi v morebitnih pravnih postopkih, da je družbena lastnina oškodovana v naslednjih primerih:

1. če je podjetje samo ali preko druge pravne osebe odobrilo zaposlenim delavcem posojila po obrestni meri, nižji od stopnje rasti cen na drobno v preteklem mesecu, preračunani na letno raven, in po realni letni obrestni meri 8% (v nadaljevanju: R + 8), na podlagi katerih so zaposleni delavci že pred odplačilom posojila pridobili lastniške deleže v višini celotnega odobrenega posojila;

2v če" je podjetje prodalo sredstva tako, da je za nakup odobrilo posojilo po nižji obrestni meri od R + 8%;

3. če je podjetje sklenilo najemno pogodbo za nepremičnine ali premičnine za nižjo najemnino od najemnine, določene s predpisi občine, v kateri leži nepremičnina, oziroma za najemnino, ki ne zagotavlja pokrivanja stroškov predpisane amortizacije, vzdrževanja in drugih stroškov v najem danih sredstev;

4. če podjetje ob delitvi dobička ni zagotovilo:

– oblikovanja obveznega rezervnega sklada,

– pred razdelitvijo dobička oblikovanja poslovnega sklada najmanj v višini 6% povprečne vrednosti družbenega kapitala; ta odstotek se poveča v enakem razmerju, kot se je povečalo izplačilo plač glede na osnovne osebne dohodke v skladu s 33. členom splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo,

– delitve akumulacije na družbeni in zasebni kapital v enakem razmerju, kot so vplačani deleži posameznih vrst lastnine v celotnem kapitalu podjetja;

5. če je podjetje izdalo prednostne delnice za družbeni kapital in s tem omogočilo nesorazmerno delitev dobička v škodo družbenega kapitala;

6. če je podjetje izplačevalo pavšalne zneske potnih stroškov, dnevnic ter drugih izplačil (regresi, jubilejne nagrade, zavarovalne premije in drugo), pa ta izplačila niso dokumentirana z listinami o nastalih stroških ali kalkulacije niso utemeljene, prejemniki teh izplačil pa so pridobili lastniške deleže podjetij; kot oškodovanje družbene lastnine se šteje tudi izplačilo regresa, ki presega bruto plačo zaposlenega;

7. če je podjetje odpisalo terjatve, pa odpis ni utemeljen z ustreznimi dejstvi ali dokazili (kot npr. sodni spor, prerekana terjatev, stečaj oziroma likvidacija dolžnika, druga argumentirana dejstva, ki dokazujejo, da je terjatev dvomljiva ali sporna) oziroma ni bil sprožen postopek izterjave;

8. če je podjetje neodplačno preneslo družbeni kapital izven sestavljenih oblik, če je bila vrednost družbenega kapitala ob tem zmanjšana;

9. če je podjetje najemalo kredite od zaposlenih delavcev ali od podjetij v lasti zaposlenih delavcev ali od drugih fizičnih oseb, ali izplačevalo obresti na obveznice po višji obrestni meri od obrestne mere za enake kredite banke, v katerih je imelo podjetje deponirana sredstva;

10. v vseh drugih primerih, v katerih je kot obrestna mera določena obrestna mera, nižja od $R + 8\%$, ali ni upoštevana delitev dobička glede na razmerje udeležbe posameznih oblik lastnine v celotnem kapitalu podjetja, ali pri dokapitalizaciji oziroma prodaji podjetja ali dela podjetja ni bila upoštevana revalorizirana vrednost družbenega kapitala in v drugih primerih zmanjšanja družbenega kapitala z lastninskim preoblikovanjem.

48. b člen

Revizijski organ v postopku revizije izda revizijsko poročilo s pravnim poukom, v katerem v primeru ugotovljenega oškodovanja družbene lastnine po 48. a členu tega zakona, ki ga je mogoče odpraviti z uskladitvijo, določi podjetju rok 30 dni od vročitve revizijskega poročila za uskladitev pravnih poslov in knjiženj ter vplačilo premalo obračunanih obresti ali vračilo preveč izplačanih zneskov.

Če podjetje v predpisanem roku ne predloži dokazov o opravljeni uskladitvi ali če uskladitev zaradi vsebine oškodovanja družbene lastnine ni mogoča in po obravnavi prejetih pripomb k

poročilu oziroma od dneva, ko je iztekel rok zanje, izda revizijski organ v zakonitem roku odločbo, s katero naloži podjetju ukrepe, ki so določeni s tem zakonom. Ta odločba se vroči vsem pravnim in fizičnim osebam, zavezanim v odločbi, je dokonča ter zoper njo ni mogoča pritožba in ne upravni spor.

Za izvršitev pravnomočne in izvršljive odločbe skrbita in jo izvajata revizijski organ in Agencija. Agencija mora v odločbi naložene ukrepe upoštevati pri odobritvi programa lastninskega preoblikovanja podjetja in pri izdaji soglasja za vpis v sodni register ter o tem obvestiti revizijski organ.

S pravnomočno odločbo ugotovljenih terjatev podjetje ne sme odpisati pred vpisom izvedenega lastninskega preoblikovanja v sodni register.

Zoper odločbo revizijskega organa po drugem odstavku tega člena lahko prizadeto podjetje vloži tožbo v pravnem postopku pri sodišču. Tožbo v pravnem postopku lahko vložijo tudi pravne in fizične osebe, ki jim je bila vročena odločba revizijskega organa po drugem odstavku tega člena zaradi uskladitev.

Tožbo po prejšnjem odstavku je treba vložiti v 30 dneh od vročitve odločbe revizijskega organa. Postopek v zvezi s to tožbo je hiter.

48. c člen

Če revizijski organ v postopku revizije ugotovi, da je prišlo do oškodovanja družbene lastnine po 48. a členu zakona, pa v predpisanem roku ne prejme dokazil o uskladitvi, ali če uskladitev ni možna, izda odločbo, s katero naloži podjetju ukrepe, s katerimi zagotovi pravilno izkazovanje višine družbenega kapitala po stanju na dan 1. 1. 1993, in sicer:

1. Pri oškodovanju družbene lastnine po 1. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju ukrepe za pravilno izkazovanje družbenega kapitala in deležev lastniškega kapitala ali vzpostavitev terjatev do posojilojemalcev.
2. Pri oškodovanju družbene lastnine po 2. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju vzpostavitev terjatev do posojilojemalca v revalorizirani vrednosti in povečanje družbenega kapitala.
3. Pri oškodovanju družbene lastnine po 3. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju vzpostavitev terjatev do najemojemalcev in povečanje družbenega kapitala.
4. Pri oškodovanju družbene lastnine po 4. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju ukrepe za pravilno izkazovanje lastninskih deležev. Za neupravičeno prejeta sredstva posameznikov, ki jih prejemnik ni investiral v podjetje, pa se podjetju naloži vzpostavitev terjatve do prejemnika teh sredstev in povečanje družbenega kapitala.

5. Pri oškodovanju družbene lastnine po 5. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju ukrepe za pravilno izkazovanje družbenega kapitala in deležev lastniškega kapitala. V primeru, da je bil znesek nesorazmerno razporejenega dobička prejemniku izplačan, naloži revizijski organ podjetju vzpostavitev terjatve do prejemnika in povečanje družbenega kapitala.

6. Pri oškodovanju družbene lastnine po 6. točki 48. a člena tega zakona naloži revizijski organ podjetju zmanjšanje lastniških deležev za neupravičeno pridobljene deleže in povečanje družbenega kapitala.

7. Pri oškodovanju družbene lastnine po 7. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju povečanje oziroma vzpostavitev terjatev v revalorizirani višini in povečanje družbenega kapitala.

8. Pri oškodovanju družbene lastnine po 8. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju vračilo brezplačno pridobljenega družbenega kapitala podjetja, ki je družbeni kapital brezplačno preneslo, in uskladitev delitve revalorizacijskih učinkov in dobička, kot da družbeni kapital ni bil prenesen.

9. Pri oškodovanju družbene lastnine po 9. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju vzpostavitev terjatev do posojilodajalcev in povečanje družbenega kapitala.

10. Pri oškodovanju družbene lastnine po 10. točki 48. a člena tega zakona naloži podjetju vzpostavitev terjatev do posojilojemalcev in povečanje družbenega kapitala oziroma ukrepe za pravilno izkazovanje deležev posamezne oblike lastnine v celotnem kapitalu podjetja."

26. člen

Za 49. členom se doda nov 49. a člen, ki se glasi:

"49. a člen

Revizijski postopek se lahko uvede ves čas trajanja lastninskega preoblikovanja podjetij, pri čemer pa ta postopek ne zadrži izvedbe lastninskega preoblikovanja podjetja."

27. člen

V 50. členu se v drugem odstavku prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

"Če v revizijskem postopku niso ugotovljena oškodovanja družbene lastnine po 48. a členu zakona, pa družbeni pravobranilec samoupravljanja na podlagi revizijskega poročila oceni, da gre za oškodovanje po 48. členu zakona, začne v 30 dneh po prejemu revizijskega poročila ustrezen postopek za razveljavitev ali ugotovitev ničnosti posameznih dejanj ali pogodb, sklenjenih v škodo družbenega kapitala, ali postopek za spremembo pogodbeno dogovorjenih velikosti deležev udeležbe pri upravljanju oziroma delitvi dobička, če ti niso določeni v skladu z velikostjo vloženih sredstev."

V tretjem odstavku se besedilo: "za ugotavljanje ničnosti ali izpodbijanje posameznih dejanj ali pogodb nadomesti z besedilom: "iz prejšnjega odstavka" in na koncu tega odstavka doda besedilo, ki se glasi: "Postopek je hiter ter je v njem družbeni pravobranilec samoupravljanja oproščen plačila sodnih taks. V teh postopkih sme družbeni pravobranilec samoupravljanja pooblastiti odvetnike in druge diplomirane pravnike s pravosodnim izpitom za zastopanje. Stroške zastopanja po tem členu zakona in za neuspešne zahteve družbenega pravobranilca samoupravljanja krije Sklad."

V prvem stavku četrtega odstavka se besedilo: "podjetje v celoti preide" nadomesti z besedilom: "celotni družbeni kapital podjetja preide" in doda nov drugi stavek, ki se glasi: "Sklad izvede lastninsko preoblikovanje podjetij v roku enega leta od dneva vročitve pravnomočne sodne odločbe, v skladu z 18. členom tega zakona in pod pogoji, določenimi s tem zakonom."

28. člen

Za 50. členom se doda nov 50. a člen, ki se glasi: "50. a člen

Ne glede na tretjo alineo prvega odstavka 2. člena tega zakona se postopek revizije po tem zakonu izvede tudi v podjetjih, katerih dejavnost je prirejanje iger na srečo.

Ne glede na šesto alineo prvega odstavka 2. člena tega zakona se postopek revizije po tem zakonu izvede tudi v podjetjih, ki so v stečajnem postopku."

29. člen

V 51. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: "Vsi izvedeni neodplačni prenosi družbenih sredstev iz enega podjetja na druge pravne osebe so nični."

30. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. -300-01/90-6/53

Ljubljana, dne 10. junija 1993.

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
mag. Herman Rigelnik l. r.

1332. Odločba o razveljavitvi tretjega odstavka 51. člena in o ugotovitvi, da določbe 48. a, 48. b in 48. c člena zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij niso v neskladju z ustavo, Stran 2102.

Ustavno sodišče je na predlog Podjetja FINSA -Finančni inženiring in svetovanje p.o., Ljubljana, in Podjetja Emona Merkur, trgovina na drobno d.d., Ljubljana, ki ju zastopa Anton Marolt, odvetnik v Ljubljani; Poslovnega sistema Mercator d.d., Ljubljana; Državnega sveta Republike Slovenije; podjetja Autocommerce d.d., Ljubljana; podjetja Lepenka Tržič d.d., Poslovnega sistema Žito Ljubljana d.o.o., Podjetja LTH Orodjarna in livarna Škofja Loka, Iskre Holdinga d.d., Ljubljana, Skupine Emona r.o., Ljubljana, Inles Holdinga d.d., Ribnica, Podjetja Pohorje p.o., Maribor in LIK Holdinga d.o.o., Kočevje, ki jih po posebnem pooblastilu zastopa Gospodarska zbornica Slovenije; Avtotehne d.d., Ljubljana; Turističnega podjetja Alpinum d.d., Bohinjsko jezero; IRP Alpinum d.d., Bohinjsko jezero; Službe družbenega knjigovodstva Slovenije, Centrale Ljubljana; Podjetja "Pecivo" Pekarstvo in slaščičarstvo d.d., Nova Gorica in Pekarsko slaščičarskega podjetja "Kruh", p.o., Nova Gorica, v postopku za oceno ustavnosti na seji dne 31. 3. 1994

I. odločilo:

Tretji odstavek 51. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93), uzakonjen z 29. členom zakona o spremembah in dopolnitvah tega zakona (Uradni list RS, št. 31/93), se razveljavi z učinki po prvem in drugem odstavku 414. člena ustave iz leta 1974.

II. ugotovilo:

Določbe 48.a, 48.b in 48.c člena zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93), uzakonjene s 25. členom zakona o spremembah in dopolnitvah tega zakona (Uradni list RS, št. 31/93), niso v neskladju z ustavo.

Obrazložitev

A

1. Vsi v uvodu odločbe naštetih predlagatelji razen ljubljanske centrale SDK zatrjujejo, da je tretji odstavek 51. člena zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93 – v nadaljevanju: ZLPP), uveden z 29. členom sprememb in dopolnitev ZLPP (Uradni list RS, št. 31/93), ki določa, da so vsi neodplačni prenosi družbenih sredstev iz enega podjetja na druge pravne osebe nični, v nasprotju s 155. členom ustave, ker učinkuje za nazaj, ne da bi to narekovala ugotovljena javna korist, in ker posegu v zakonito pridobljene pravice pravnih subjektov. Določba po navedbah predlagateljev ex tunc razglašja sicer veljavno sklenjene pravne posle za nične. S tem po trditvah predlagateljev za nazaj posega v veljavno sklenjene pravne

posle in je v nasprotju tudi s 154. členom ustave. Menijo, da so imeli brezplačni prenosi družbenih sredstev med družbenopravnimi osebami pravno podlago v 204. členu zakona o združenem delu, ki da je bil v skladu s 196. členom zakona o podjetjih in z ustavnimi zakoni del slovenskega pravnega reda. Nični naj bi bili le tisti posli, s katerimi so se brezplačno prenašala družbena sredstva na civilnopravne in fizične osebe. Med pravnimi osebami v družbeni lastnini naj bi se sredstva prenašala v naravi in naj bi še vedno ostala družbena lastnina, ne da bi se s tem družbeno premoženje zmanjšalo. Prenosi naj ne bi posegali v strukturo lastninskih upravičenj, ker naj bi bili tako odstopniki kot prejemniki v popolni družbeni lasti. Motivi podjetij za brezplačne prenose so bili, po navedbah predlagateljev, v racionalizaciji poslovanja. Podjetja naj bi se bila s prenosi znebila nepotrebnih, neproduktivnih sredstev, zlasti stanovanj in objektov družbenega standarda. Poleg tega bi po navedbah predlagateljev izvajanje napadane določbe zakona povzročilo likvidacije in stečaje pridobiteljev, s tem pa bi se poseglo tudi v pravico delavcev do socialne varnosti, kar naj bi bilo v nasprotju s 50. členom ustave. Izvajanje napadene določbe naj bi poleg tega učinkovalo na pravna razmerja s tretjimi osebami, v katera so novonastala podjetja v dobri veri vstopila; povzročilo naj bi zmanjšanje pravne varnosti v nasprotju z 2. členom ustave in poseglo v nasprotju s 33. členom ustave v družbeniške pravice zasebnih vlagateljev. Zaradi učinkov ničnosti po napadeni določbi naj bi podjetja sredstva dobila vrnjena, z njimi pa bi potem morala spet v skladu z drugim odstavkom 51. člena napadeneega zakona brezplačno razpolagati.

Predlagatelji tudi menijo, da je sporno določbo tretjega odstavka 51. člena mogoče različno razlagati. Predlagatelji, ki jih po posebnem pooblastilu zastopa GZ Slovenije, poleg njih pa Državni svet Republike Slovenije, Poslovni sistem Mercator d.d., Ljubljana, Turistično podjetje Alpinum d.d. in IPR Alpinum d.d. menijo, da se sporna določba razteza na brezplačno prenesena sredstva in kapital, slednja dva predlagatelja še zatrjujeta, da je kapital le oblika sredstev. Predlagatelja Finsa p.o. in Podjetje Emona Merkur d.d. pa menita, da se določba nanaša le na prenos sredstev.

Predlagatelja Finsa p.o. in Emona Merkur d.d. predlagata tudi oceno ustavnosti drugega, petega in šestega odstavka 48.b člena ZLPP, Avtotehna d.d., Ljubljana, oceno ustavnosti 48.a, 48.b in 48.c člena v celoti, podjetji "Pecivo" Pekarstvo in slaščičarstvo d.d., Nova Gorica, in Pekarsko slaščičarsko podjetje "Kruh" p.o., Nova Gorica, 1. točke 48.a člena, predlagatelja Turistično podjetje Alpinum d.d. in IPR Alpinum d.d. oceno ustavnosti 10. točke 48.a člena, 48.b in 48.c člena ZLPP. Predlagatelj ljubljanska centrala SDK pa predlaga oceno drugega in petega odstavka 48.b člena ZLPP.

V zvezi z 48.a in 48.c členom ZLPP predlagatelji zatrjujejo, da določbi nista v skladu z 2., 8., 14. in 155. členom ustave. Predlagatelja Turistično podjetje Alpinum d.d. in IPR Alpinum d.d. menita, da naj bi 48.a člen kot norma prisilnega značaja uvedel pravno fikcijo oškodovanja družbene lastnine oziroma najmanj praesumptio iuris et de iure, ki da je zato tudi v pravdi ne bo mogoče ovreči. Menita, da bi bile fikcije oziroma presumpcije dopustne, če bi bile določene v korist varovanja človekovih pravic pred posegi države. Določba 48.a člena po njihovih navedbah ne upošteva specifičnih gospodarskih in splošnih ekonomskih razmer, v katerih so se zakonito lastninila podjetja. Domneve o oškodovanju družbene lastnine, ki jih določa 48.a člen ZLPP, naj bi bile zato nesprejemljive in naj bi na posreden način učinkovale retroaktivno. Teh domnev naj ne bi bilo mogoče upravičiti niti s predpostavko, da je bila kršena morala, niti s tedanjo gospodarsko situacijo. Državni organi so po navedbah predlagateljev vse do danes za različne namene dodeljevali kredite pod pogoji, ki so bili ugodnejši od kriterijev, ki jih določa 48.a člen

kot merilo oškodovanja družbene lastnine. Družbeni plani naj bi bili določali maksimalno 2-odstotno letno donosnost družbenega kapitala, zato naj bi bila 8-odstotna obrestna mera, ki jo zakon določa kot kriterij pri presoji oškodovanja družbene lastnine pri sklenjenih posojilnih pogojih, nesprejemljiva.

V zvezi s popusti pri zakupnih oziroma najemnih razmerjih predlagatelji menijo, da so z njimi kot družbeniki pomagali uvajati novoustanovljena podjetja in da s tem družbena lastnina naj ne bi bila oškodovana. Z najemanjem kreditov od fizičnih oseb, zlasti od delavcev, so si številna podjetja zagotavljala likvidnost in se s tem izognila stečaju, višje obrestne mere pa so bile po stališču predlagateljev razumljive glede na obstoječe rizike. Z določbo 48.a člena pa naj bi zakonodajalec retroaktivno posegal v veljavno sklenjene posle, ne da bi imel oporo v 155. členu ustave.

Predlagatelji, ki izpodbijajo 48.b člen, navajajo, da v skladu s to določbo revizijski organ izda dokončno odločbo, zoper njo pa nista možni niti pritožba niti upravni spor. Določba naj bi uvajala odškodninsko odgovornost tretjih oseb, ne da bi se njihova krivda ugotovila. Zakonodajalec naj bi s tem posegal v pravice zasebnih vlagateljev, ki pa se nimajo možnosti braniti, ker naj bi domneve po zakonu veljale in se udejanjale avtomatično.

Po trditvah predlagateljev naj bi bila določba 48.b člena v nasprotju s 23. členom ustave, po katerem je vsakomur zagotovljena pravica, da o obtožbah proti njemu odloča neodvisno in z zakonom ustanovljeno sodišče. Istočasno naj bi bila ta določba v neskladju s 25. členom ustave, ki vsakomur zagotavlja pravico do pritožbe in drugega pravnega sredstva. Odločbe revizijskega organa je pristojen izvrševati revizijski organ sam in pa Agencija za pospeševanje prestrukturiranja podjetij in spodbujanje prenove podjetij Republike Slovenije, ki torej nastopata istočasno v funkciji tožnika, sodnika in izvrševalca. Pravdni postopek zoper odločbo revizijskega organa naj ne bi bil v skladu s slovenskim pravnim redom. Za uvedbo pravnega postopka zakon ne določa razlogov in tudi posledic uspeha tožeče stranke ne. Tak postopek naj ne bi bil pošten in v skladu z 2., 8., 14., 23. in 25. členom ustave.

Ukrepi, ki jih podjetjem z odločbo lahko predpiše revizijski organ v skladu z 48.c členom naj bi predstavljali v večini primerov razlastitev delničarjev, ki so to postali na zakoniti način. S tem naj bi zakon v nasprotju s 33. členom ustave posegel v zasebno lastnino delničarjev, ki pa nimajo pravnega sredstva za varstvo svojih pravic, in omogočil povečanje družbene lastnine na škodo zasebnega kapitala.

Predlagatelj ljubljanska centrala SDK predlaga, da ustavno sodišče ugotovi, da določba petega odstavka 48.b člena ZLPP o vložitvi tožbe v pravnem postopku pri sodišču zoper odločbo revizijskega organa ni v skladu z drugim odstavkom 157. člena ustave, ter odloči, da se citirana določba razveljavi s takojšnjim učinkom, in nadalje, da ugotovi, da je določba drugega odstavka 48.b člena napadenega zakona o vročitvi odločbe revizijskega organa vsem pravnim in fizičnim osebam, zavezanim v odločbi, v nasprotju z 48.c členom ZLPP ter 2. členom ustave, kolikor se interpretira na način, da se odločba revizijskega organa vroči tudi drugim pravnim in fizičnim osebam; ki z izrekom odločbe revizijskega organa niso zavezani k sprejemu sklepov za pravilno izkazovanje višine družbenega kapitala.

2. Državni zbor v odgovoru na trditve predlagateljev meni, da so izvedeni brezplačni prenosi družbenih sredstev od ene družbenopravne osebe na drugo nični, ker so bili v nasprotju s 103. členom zakona o obligacijskih razmerjih oziroma v nasprotju z ustavnimi načeli družbene ureditve, prisilnimi predpisi in moralo socialistične samoupravne družbe. Tretji odstavek 51. člena ZLPP po navedbah Državnega zbora ni v nasprotju z ustavo. Državni zbor pripominja, da je sicer stališče Sekretariata za zakonodajo in pravne zadeve ter Vlade drugačno, vendar Državni zbor pri svojem stališču vztraja.

V zvezi z 48.b členom se stališča Sekretariata, Komisije za spremljanje in nadzor lastninskega preoblikovanja družbene lastnine ter vlade ujemajo. Državni zbor meni, da je treba izhajati iz dejanske narave odnosov, o katerih se naj bi odločalo v reviziji. Revizijski organ presoja finančni, računovodski in pravni vidik poslovanja ter preverja zakonitost in pravilnost poslovanja podjetij. Zaradi posebnih okoliščin v postopku te kontrole je zakonodajalec ocenil, da je potrebno zagotoviti sodno varstvo polne jurisdikcije, ker da se v postopku revizije lahko odloča tudi o zasebni lastnini, ničnosti pravnih poslov in drugih vprašanjih, ki vplivajo na pravice premoženjskopravne narave. Iz navedenega razloga naj običajen upravni postopek, izveden po SDK, ne bi zadoščal in naj bi ga bilo treba dopolniti s sodnim varstvom. Po 157. členu ustave o zakonitosti dokončnih posamičnih aktov v upravnem postopku odloča pristojno sodišče v upravnem sporu, če za določeno zadevo ni z zakonom predvideno drugo sodno varstvo. Napadena določba ZLPP naj bi zadostila ravno tej ustavni določbi in hkrati naj bi dajala garancijo, da bodo postopki hitri in da bodo zagotovili celovito varstvo lastnine. Za ugotavljanje ničnosti posameznih dejanj, sklenjenih pogodb in drugih pravnih poslov so stvarno pristojna le redna sodišča.

Državni zbor meni, da so zakonske rešitve ustrezne in ustavne, Vlada pa navaja, da je mogoče že na podlagi dopolnitev 48. člena z 48.a, 48.b in 48.c členom doseči učinkovito varstvo družbene lastnine, kar je osnovni namen tretjega odstavka 51. člena napadenega zakona.

B

1. Tretji odstavek 51. člena ZLPP razglasa za nične vse neodplačne prenose družbenih sredstev iz enega podjetja na druge pravne osebe, zato se je ustavno sodišče omejilo le na presojo ustavnosti teh prenosov, torej prenosov sredstev, o brezplačnih prenosih kapitala pa je že izdalo interpretacijsko odločbo št. U-I-108/92 z dne 13. 7. 1993 (Uradni list RS, št. 42/93).

2. Na podlagi amandmaja XCVI k Ustavi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/90) je bil zakon o podjetjih (Uradni list SFRJ, št. 77/80, 40/89, 46/90, 61/90) in na njegovi podlagi drugi oddelek VI. poglavja zakona o združenem delu (Uradni list SFRJ, št. 11/88) del slovenskega pravnega reda vse do uveljavitve zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93, 31/93). Zakon o združenem delu je v drugem oddelku VI. poglavja urejal promet z družbenimi sredstvi. V 204. členu je ta zakon določal, da je mogoče družbena sredstva na podlagi pisnih samoupravnih sporazumov oziroma pogodb brezplačno prenesti na drugo družbeno pravno osebo, prav tako pa sredstva tudi pridobiti. V 206. členu je določal omejitve pri prometu z nepremičninami, ki so naravno bogastvo, določal pa je tudi, da je mogoče kmetijsko in stavbno zemljišče, gozd in gozdno zemljišče, ki so družbena lastnina, prenesti na drugo družbeno pravno osebo le neodplačno, odplačno pa le do višine vlaganj v to zemljišče oziroma v ta gozd. V 205. členu je predpisoval, da stvari, ki so produkcijska sredstva in druga delovna sredstva in

sredstva skupne porabe, ni mogoče neodplačno odtujiti iz družbene lastnine, če zakon tega izrecno ne dovoljuje. Vse navedene določbe so bile prisilnega značaja, zato so pogodbe, sklenjene v nasprotju z njimi, nične.

Zakonska podlaga za sklepanje pravnih poslov, s katerimi so se družbena sredstva ob izpolnitvi določenih pogojev lahko brezplačno prenašala med gospodarskimi subjekti v družbeni lastnini, je torej obstajala. Vendar ustavno sodišče ugotavlja, da pri presoji zakonitosti posameznih prenosov ne zadostuje zgolj dopustnost brezplačnega prenašanja družbenih sredstev na podlagi splošnih in abstraktnih pravnih norm, ampak morajo za veljavnost pravnih temeljev obstajati tudi vse splošne in posebne pravne predpostavke. Zakonitosti konkretnih pravnih razmerij ustavno sodišče ni pristojno presojati in se zato omejuje, v skladu s 160. členom ustave, na oceno skladnosti napadenih določb ZLPP z ustavo. Za presojo zakonitosti posamičnih pravnih aktov in dejanj podjetij so v skladu z ZLPP in drugimi zakoni pristojni zlasti revizijski organi in redna sodišča.

Promet z družbenimi sredstvi je z določbami prisilnega značaja urejal zakon o združenem delu. Poleg določb tega zakona so za obligacijska razmerja med družbenimi pravnimi osebami v pogledu družbenih sredstev veljale tudi določbe zakona o obligacijskih razmerjih. Če so pravni posli izpolnjevali vse splošne in posebne predpostavke za veljavnost, so bili sklenjeni in realizirani v skladu s tedaj veljavno zakonodajo in so pravni subjekti, ki so na podlagi takih prenosov pridobili pravico uporabe na družbenih sredstvih, pridobili to pravico zakonito in pravno korektno. Ustavno sodišče v tej zvezi sprejema navedbe Vlade in Sekretariata za zakonodajo in pravne zadeve pri Državnem zboru, zavrača pa argumentacijo Državnega zbora, ki navaja, da so bili brezplačni prenosi družbenih sredstev med pravnimi osebami v družbeni lastnini na podlagi 103. člena ZOR nični. Pridobitelji družbenih sredstev kot premoženjsko samostojne pravne osebe so s prenosi sredstev pridobile pravico uporabe teh sredstev, sredstva so postala del njihovega materialnega substrata.

Na podlagi navedenega Ustavno sodišče ocenjuje, da tretji odstavek 51. člena ZLPP v tistem delu, ki določa, da so nični vsi neodplačni prenosi družbenih sredstev na druge družbene pravne osebe, lahko posega tudi v tiste pravne naslove, ki so ob nastanku in realizaciji imeli podlago v veljavni zakonodaji, in tem subjektom odvzema veljavno pridobljene pravice. Z manjšanjem materialnega substrata teh subjektov tretji odstavek 51. člena v nasprotju s 155. členom ustave posega ne le v pridobljene pravice pridobiteljev, ampak posredno tudi v pravice tretjih oseb, ki so s pridobitelji vzpostavile poslovna razmerja. Boniteta pridobiteljev bi se z vrnitvijo pridobljenih sredstev zmanjšala, s tem pa bi se v nasprotju z načeli pravne države (2. člen ustave) omajala pravna varnost poslovnih partnerjev.

Pri pridobiteljih sredstev, pri katerih bi z vrnitvijo brezplačno pridobljenih sredstev bilo ogroženo ali onemogočeno izvajanje njihove dejavnosti, bi bili izpolnjeni pogoji za stečaj ali likvidacijo. S prenehanjem pravnega subjekta bi bile prizadete pridobljene pravice celotnega personalnega substrata pravnega subjekta.

Ustavno sodišče pri tem poudarja, da razveljavitev tretjega odstavka 51. člena ZLPP ne pomeni konvalidacije poslov, ki so nični že po predpisih, ki so veljali v času njihove sklenitve. Določbe ZLPP v ničemer ne vplivajo na možnost, da legitimirane osebe uveljavljajo vse civilne sankcije, ki so predvidene v zakonu o obligacijskih razmerjih, tudi ne glede na to, ali je bila s takšnimi posli v resnici oškodovana družbena lastnina ali ne. Ugotovitev, da je bila, kadar je bil pridobitelj

družbena pravna oseba po zakonu o združenem delu, "causa donandi" glede družbenih sredstev dopustna, še ne pomeni, da so bili veljavni in zakoniti prav vsi takšni pravni posli. Poleg dopustne kavze so morale biti namreč tudi pri teh poslih izpolnjene še vse druge predpostavke za veljavnost posla. Med pogoji za veljavnost takšnih poslov Ustavno sodišče še posebej opozarja na določbo 53. člena ZOR, po kateri na veljavnost neodplačnih pravnih poslov vpliva tudi nedopustnost nagiba, ne le nedopustnost podlage (kavze). Pri pravni presoji dopustnosti nagibov za neodplačni prenos družbenih sredstev pa je seveda treba upoštevati, da so bile tudi družbene pravne osebe samostojni gospodarski subjekti, ki so poslovali po načelih tržnega gospodarstva. Iz navedenega sledi, da so bili dopustni nagibi za brezplačno razpolaganje s sredstvi v družbeni lastnini prej izjema kot pravilo. Takšen primer bi predstavljal tisti posli, katerih predmet bi bila družbena sredstva izven uporabe in so za podjetja predstavljala breme, če podjetja pri poskusu njihove prodaje niso bila uspešna.

Izhajajoč iz nakazanega namena zakona o združenem delu (ratio legis) omogoča take prenose tudi ZLPP v drugem odstavku 51. člena, le da pogojuje veljavnost takih prenosov s soglasjem Agencije za pospeševanje prestrukturiranja gospodarstva in spodbujanja prenove podjetij Republike Slovenije. Z razveljavitvijo tretjega odstavka 51. člena ZLPP se z ničimer ne posega v izvajanje revizije po 48., 48.a, 48.b in 48.c členu ZLPP in bo z izvajanjem teh določb, ob tem da ostajajo v veljavi ne glede na postopke lastninskega preoblikovanja tudi vse civilnopravne sankcije, določene v obligacijskih in drugih predpisih, mogoče doseči na pravno korekten način zavarovanje oziroma vzpostavitev realnega in zakonitega stanja družbene lastnine. To pa je bil temeljni namen napadenega tretjega odstavka 51. člena.

3. Ustavni zakon za izvedbo ustavnega amandmaja XCVI k ustavi (Uradni list RS, št. 37/90) je v 5. členu določil, da se v Republiki Sloveniji do uveljavitve republiške zakonodaje o privatizaciji podjetij obstoječa podjetja v družbeni lastnini lahko organizirajo kot podjetja v mešani lastnini z izdajo internih delnic po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o prometu in razpolaganju z družbenim kapitalom (Uradni list SFRJ, št. 46/90) ter po drugem odstavku 35. in 38. člena zakona o podjetjih (Uradni list SFRJ, št. 46/90), in to samo, s predhodnim soglasjem Agencije za pospeševanje prestrukturiranja gospodarstva in spodbujanje prenove podjetij. Soglasje Agencije ustavni zakon zahteva tudi za izdajo internih delnic podjetij, ki so se organizirala kot podjetja v mešani lastnini na drugačni podlagi, in v primeru prodaje podjetja z izdajo internih delnic. Ustavni zakon hkrati določa, da bodo podjetja morala uskladiti lastninska razmerja, ki so nastala z izdajo internih delnic po republiškem zakonu o privatizaciji podjetij, in to v rokih ter na način, ki ga bo določil ta zakon.

Podjetja so torej imela pravni temelj za lastninsko preoblikovanje in omejeno lastninjenje družbene lastnine, omogočena pa jim je bila prav tako dokapitalizacija z vlaganjem kapitala drugih pravnih ali fizičnih oseb. Pri tem je potrebno poudariti, da je bilo lastninsko preoblikovanje po zakonu o prometu in razpolaganju z družbenim kapitalom, ki se je izvajalo z izdajanjem internih delnic, omejeno s popusti, določenimi s tem zakonom, in kasneje še s 5. členom navedenega ustavnega zakona, ki se je skliceval na ZLPP. Iz tega sledi, da za kakršenkoli drug poseg v družbeno lastnino nihče ni imel pravne osnove.

Ne glede na to, da je zakon o podjetjih razveljavil tiste določbe zakona o združenem delu, ki so urejale pravice in obveznosti ter odgovornosti delavcev in drugih delovnih ljudi glede uporabe, upravljanja in razpolaganja z družbenimi sredstvi, po oceni Ustavnega sodišča ti kot predstavniki

družbene lastnine niso bili brez odgovornosti za ohranitev njene substance. S transformiranjem organizacij združenega dela v podjetja kot kapitalne družbe so se oblikovale delniške oziroma družbeniške skupščine, v katerih so družbeni kapital zastopali delegati delavcev, izvoljeni po splošnih internih aktih. Delegatski princip, ki je veljal po zakonu o združenem delu, je bil s tem odpravljen, predstavniki družbenega kapitala pa naj bi do izvedbe lastninjenja zastopali interese družbenega kapitala, torej ohranjanje njegove vrednosti, in s tem posredno varovali interese bodočih lastnikov.

Predstavniki družbenega kapitala in menedžerji so bili s kapitalom, ki jim je bil zaupan, in z družbenimi sredstvi dolžni ravnati gospodarno ne glede na to, da je v prehodnem obdobju spreminjanja ekonomskega sistema v Republiki Sloveniji na tem področju nastala določena pravna praznina. Njihova odgovornost za smotrno in racionalno gospodarjenje s sredstvi izhaja že iz splošnih načel civilnega prava, pa tudi iz določb delovnopravne regulative. Splošna načela civilnega prava so zavezovala subjekte, ki so upravljali z družbenimi sredstvi, da so delovali v korist celotne družbene skupnosti ter da s svojimi ravnanji in opustitvami niso povzročali škode drugim (9. člen ZOR), da so pri sklepanju obligacijskih razmerij spoštovali načela vestnosti in poštenja (12. člen), da niso zlorabljali pravic (13. člen) in ne izkoriščali monopolnega položaja (14. člen) ter da so ravnali s skrbnostjo dobrega gospodarja (18. člen). Poleg tega 5. člen ZOR izrecno določa, da morajo družbene pravne osebe pri sklepanju obligacijskih razmerij družbeno in ekonomsko smotrno uporabljati družbena sredstva, s katerimi razpolagajo, in ohranjati njihovo nezmanjšano vrednost ter skrbeti za izboljševanje in razširjanje materialne osnove združenega dela oziroma za uresničevanje svojih ciljev in nalog ter varstvo družbene lastnine.

V luči gornjih pravnih načel se pokaže, da je zakonodajalec oblikoval tudi zakonske domneve o oškodovanju družbene lastnine na podlagi že prej obstoječih norm o ravnanju z družbeno lastnino. Zato ni mogoče pritrditi navedbam predlagateljev, da določba 48.a člena učinkuje za nazaj in da posega v že pridobljene pravice. Pravice tretjih oseb, ki so jih pridobili na račun oškodovanja družbene lastnine, niso zakonito pridobljene v smislu 155. člena ustave. Z 48.a členom je zakonodajalec določil dejanske stanove (situacije), za katere se že po zakonu domneva, da pomenijo oškodovanje družbene lastnine, seveda v okviru obveznosti, ki so zanje obstajale že pred tem, v času, na katerega se določba nanaša.

Določba ne učinkuje za nazaj, ker je, kot rečeno, obveznost upravljalcev, da z družbenimi sredstvi ravnajo kot dobri gospodarji in da ohranjajo njeno substanco, obstajala ves čas, ko so jim bila ta sredstva zaupana. Člen 48.a je torej le operacionaliziral merila dobrega gospodarja in zato ni v nasprotju z ustavo. V presojo ekonomske primernosti meril, po katerih se ocenjuje oškodovanje družbene lastnine, se ustavno sodišče ne spušča, ker za to ni pristojno.

Posamezni brezplačni prenosi sredstev med pravnimi subjekti v družbeni lastnini, ki so sicer dopustni, pa so lahko tudi predmet revizijskega postopka, bodisi po 48. ali po 48.a členu ZLPP. Argument predlagateljev, da se s takšnimi brezplačnimi prenosi sredstev ni moglo zmanjšati družbeno premoženje kot celota, sicer drži, vendar za presojo spornih določb ni relevanten. Sredstva, ki so se bila prenesla iz enega na drugi subjekt, so sicer res ostala še vedno družbena, zmanjšala pa so se za tiste, ki so jih prenesli. Podjetje kot pravna oseba je samostojen civilnopравни subjekt, s svojim premoženjem. Lastninsko preoblikovanje, zlasti po metodi razdelitve in internega odkupa, se izvaja na njegovem premoženju ter omejuje na upravičence, določene v 23. do 25. členu ZLPP. Celotno premoženje podjetja z družbenim kapitalom je osnova

za otvoritveno bilanco in lastninsko preoblikovanje podjetij. Posegi v premoženje podjetij bi torej zmanjšali njegovo izhodiščno vrednost in oškodovali krog upravičencev, ki je najtesneje povezan z ustvaritvijo tega premoženja.

Izvajanje 48.a člena se torej nanaša na presojo posameznih pravnih poslov in dejanj s stališča oškodovanja družbene lastnine. Tudi v teh postopkih pa bo mogoče preveriti še obstoj vseh ostalih predpostavk, ki so predpogoj za veljavnost pravnih poslov. Zlasti bo potrebno ugotoviti dopustnost nagiba in zakonitost oblikovanja in izražanja volje pri sklepanju pravnih poslov, na podlagi katerih so se družbena sredstva brezplačno prenašala.

V drugem odstavku 48.b člena in 48.c člena zakon določa, da revizijski organ izda odločbo, s katero podjetju naloži ukrepe, če v tridesetdnevem roku ni izvedlo uskladitev, določenih v revizijskem poročilu. V skladu s tretjim odstavkom 48.b člena lahko prizadeto podjetje in druge pravne ter fizične osebe, ki jim je bila odločba vročena, zoper to odločbo pri pristojnem sodišču vložijo tožbo. Revizijski organ je pristojen podjetju naložiti ukrepe na podlagi ugotovitev, da obstajajo predpostavke iz 48.a člena napadenega zakona.

Ustava v 23. členu vsakomur zagotavlja pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih odloča neodvisno in nepristransko redno sodišče. 25. člen ustave določa, da je vsakomur zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih. 157. člen ustave dalje določa, da o zakonitosti dokončnih posamičnih aktov državnih in drugih pooblaščenih organov odloča sodišče v upravnem sporu, če za posamezne zadeve ni z zakonom predvideno drugo sodno varstvo.

Zakonodajalec je z določbo 48.b člena uredil le postopek za vzpostavitev zakonitega prikazovanja družbenih sredstev po merilih, predpisanih v 48.a členu, hkrati pa omogočil, da se odločba, temelječa na domnevi, z nasprotnim dokazom v specifičnem pravnem postopku, ki zagotavlja polno jurisdikcijo, ovrže.

Ustavno sodišče nadalje poudarja, da revizija po 48. in 48.a členu ZLPP ne izključuje možnosti, da upravičenci sprožijo katerikoli drug postopek pred ustreznim sodiščem in drugimi organi za uveljavljanje pravic, predviden z drugimi veljavnimi predpisi.

C

Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 160. člena ustave in 7. člena ustavnega zakona za izvedbo ustave ob uporabi druge alineje tretjega odstavka 25. člena zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SRS (Uradni list SRS, št. 39/74 in 28/76) v sestavi: predsednik dr. Peter Jambrek in sodniki dr. Tone Jerovšek, mag. Matevž Krivic, mag. Janez Snoj, dr. Janez Šinkovec, dr. Lovro Šturm, Franc Testen, dr. Lojze Ude in dr. Boštjan M. Zupančič. Izrek pod točko I. je sprejelo s šestimi glasovi proti trem. K tej točki izreka so napovedati odklonilno ločeno mnenje sodniki Jambrek, Jerovšek in Šturm.

Izrek pod točko II. je sprejelo z osmimi glasovi proti enemu. K tej točki je dal odklonilno ločeno mnenje sodnik Ude.

Št. U-I-133/93-56

Ljubljana, dne 31. marca 1994.

Predsednik
dr. Peter Jambrek l. r.

[Uradni list RS, št. 1/1996](#)
[z dne 12. 1. 1996](#)

 [Natisni](#)

3. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (ZLPP-C),
Stran 3.

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena ustave
Republike Slovenije izdajam

U K A Z

o razglasitvi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij
(ZLPP-C)

Razgllašam zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij
(ZLPP-C), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 27. decembra 1995.

Št. 012-01/95-122

Ljubljana, dne 4. januarja 1996.

Predsednik
Republike Slovenije
Milan Kučan l. r.

Z A K O N

**O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU
PODJETIJ (ZLPP-C)**

1. člen

V zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93, 31/93 in 32/94 -
odločba US) se v 5. členu drugi in tretji odstavek nadomestita z novima drugim in tretjim
odstavkom, ki se glasita:

“Podjetje lahko nadaljuje z uporabo in upravljanjem kmetijskih zemljišč in gozdov, če jih
obdeluje oziroma izkorišča samo in za njih skrbi kot dober gospodar, do izdaje pravnomočne
odločbe o denacionalizaciji oziroma do podelitve koncesije ali sklenitve zakupne oziroma druge
ustrezne pogodbe v skladu z zakonom.

Glede postopka za podelitev koncesije, načina sklenitve pogodbe, vrste pogodbe, roka za njeno
sklenitev, časa trajanja in obsega pogodbenega razmerja, pobota kupnine za kmetijska zemljišča
oziroma gozdove z zakupnino oziroma odškodnino za koncesijo ali drugo obveznostjo, dokazil,
ki jih mora podjetje predložiti, načina reševanja sporov in glede postopka za sklenitev pogodb po

preteku pogodbenega razmerja za prvo pogodbeno obdobje se uporabljajo določbe 17. člena zakona o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije.”

Za tretjim odstavkom se doda četrti odstavek, ki se glasi:

“Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije sklene s podjetji oziroma gospodarskimi dru`bami iz prvega odstavka tega člena, v katerih se je zaradi prenosa zemljišč oziroma gozdov v last Republike Slovenije oziroma občin zmanjšala vrednost vlog tujih vlagateljev, pogodbo o izplačilu odškodnine za to zmanjšano vrednost vlog tujih vlagateljev, v primerih kadar in kolikor je Republika Slovenija k temu zavezana z mednarodnimi pogodbami. Podjetja oziroma gospodarske dru`be, ki so po tem zakonu upravičena do izplačila odškodnine, predlagajo sklenitev pogodbe najpozneje do 31. 3. 1996, sicer jim pravica do odškodnine ugasne. Predlogu morajo biti prilo`ena dokazila, s katerimi se dokazuje upravičenost do odškodnine po tem odstavku. Odškodnina se določi sporazumno. Če do sporazuma ne pride v dveh mesecih od vlo`itve predloga, odloči o tem na predlog katerekoli od pogodbenih strank pristojno sodišče v nepravdnem postopku.”

2. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 300-01/90-6/125

Ljubljana, dne 27. decembra 1995.

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
Jožef Školč l. r.